

(Címer)

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf.III.30.228/2018/13. szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Faludi Csaba ügyvéd által képviselt **felperes neve, felperes székhelye** szám alatti székhelyű **felperesnek** – a Sebők és Gyurcsik Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Gyurcsik Hajnalka ügyvéd) által képviselt **I. rendű alperes neve, I. r. alperes székhelye** szám alatti székhelyű **I. rendű**, a Marján Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Marján Adrienn Orsolya ügyvéd) által képviselt **II. r. alperes neve, II. r. alperes székhelye** alatti székhelyű **II. rendű alperes** ellen késedelmi kötbér megfizetése iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2018. június 11. napján kelt 7.G.40.033/2016/187. szám alatt meghozott ítélete ellen a felperes által 190. sorszám alatt előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését **részben megváltoztatja** és kötelezi I., valamint II. rendű alperest, hogy 15 nap alatt egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 482.348.569,- (Négyszáznolcvan-kettőmillió-háromszáznegyvennyolcezer-ötszázhatvankilenc) forintot, valamint ezen összeg után 2015. december 23-tól a kifizetés napjáig járó, a késedellemmel érintett időszak minden félévének első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt mértékű késedelmi kamatot.

Az ezt meghaladó keresetet, továbbá a viszontkeresetet teljes egészében elutasítja.

Mellőzi a felperes perköltség fizetésre kötelezését, egyúttal kötelezi I. és II. rendű alperest, hogy 15 nap alatt egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 15.000.000,- (Tizenötmillió) forint első- és másodfokú eljárási költséget.

Ezt meghaladó költségeiket a felek maguk viselik.

Kötelezi az I. és II. rendű alperest, hogy külön felhívásra egyetemlegesen fizessenek meg az államnak felperes illetékmentessége folytán le nem rótt 1.125.000,- (Egymillió-egyszázhuszonötezer) forint elsőfokú, továbbá 2.000.000,- (Kettőmillió) forint fellebbezési illetéket, míg 375.000,- (Háromszázhetvenötezer) forint elsőfokú, továbbá 500.000,- (Ötszázezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

INDOKOLÁS

A felperesi önkormányzati társulás és az NFÜ 2012. április 6. napján kötöttek támogatási szerződést, melynek tárgya a **(település 1)-(település 2)** ivóvízminőség-javító projekt elszámlolható költségeinek a kohéziós alapból és a hazai központi költségvetési előirányzatból vissza nem térítendő támogatás formájában történő finanszírozása volt. A projekt megvalósítási időszakának kezdő időpontjaként 2012. szeptember 30. napját határozták meg, a megvalósulás napja: 2015. január 31. Az utolsó kifizetés igénylést, és annak mellékleteként a záró beszámolót a megvalósulástól számított 30. napig kell benyújtani. A projektet akkor tekintették befejezettnek a felek, ha a támogatott tevékenység a támogatási szerződésben írtak szerint teljesült, a megvalósítás során a keletkezett számlák kiegyenlítése megtörtént, a támogatással létrehozott vagy beszerzett eszközöket aktiválták és a felperes a támogatott tevékenység befejezését tanúsító hatósági engedélyekkel és bizonylatokkal alátámasztott beszámolóját a közreműködő szervezet jóváhagyta és a költségvetésből nyújtott támogatás folyósítása az igazolt támogatás-felhasználásnak megfelelő mértékben megtörtént.

A megvalósítandó munkák nettó összköltségét 3.707.561.670,- forintban határozták meg. Kikötötték, amennyiben a megvalósított munkák tényleges költsége meghaladja a tervezett költségeket, a felperes ebben az esetben is kizárólag a szerződésben meghatározott támogatási összegre jogosult, amely 3.099.588.223,- forint volt. Az általános szerződési feltételek 4. pontjában rendelkeztek a felek a szerződésmódosítás lehetőségéről, annak eseteiről.

A felperes az ivóvízminőség-javító projekt menedzseri feladatai lebonyolítására 2012. november 6. napján szerződést kötött a **B Kft**-vel és az **A Kft**-vel. A megbízottak feladatát képezte a beruházással összefüggő események, történések, egyeztetések dokumentálása, a beruházással kapcsolatos dokumentumok nyilvántartási rendszerének kialakítása, annak pontos és rendszeres vezetése.

A felperes 2013. július hó 5. napján az **E Kft**-vel, valamint a **(település 1)-i C Zrt**-vel szerződést kötött az ivóvízminőség-javító projekt FIDIC mérnöki és műszaki ellenőri tevékenységének teljes körű ellátására.

A felperes 2013. május 23. napján tett közzé ajánlati felhívást az Európai Unió Hivatalos Lapjának 2013/62. számában a **(település 1)** és **(település 2)** közigazgatási területén megvalósítandó építési beruházásra, nyílt közbeszerzési eljárás keretében. A vállalkozási szerződés tárgya a **(település 1)-(település 2)** ivóvízminőség-javító projekthez kapcsolódó építési, rekonstrukciós és tisztítási munkák kivitelezése ún. FIDIC szerződési rendszerben a kapcsolódó tervezési folyamatokkal a közbeszerzési műszaki leírásban és a műszaki dokumentációban részletezett tartalommal.

A meglévő összekapcsolt vízellátó rendszer bővítése tisztítás-technológia kiépítésével a kiírásban meghatározott tervezett mennyiségi adatokkal, a FIDIC Sárga Könyv (címe: Üzemek, telepek és tervezési-építési projektek elektromos és gépészeti létesítményekhez, valamint vállalkozó által tervezett építési és mérnöki létesítményekhez. 2. átdolgozott magyar nyelvű kiadás) alapján megvalósítandó kivitelezéssel.

A közbeszerzési dokumentáció 2. kötet 7. fejezete részletesen tartalmazta a változtatások, vállalkozói követelések kezelésére és a szerződés módosításához tartozó útmutatót.

A 3. kötet „megrendelő követelményei” című dokumentáció a meglévő vízműtelepek leírását, mértékadó kapacitását és műszaki leírását tartalmazta.

„Az elvi vízjogi engedélyes tervben 2008-as vízminőségi adatok szerepelnek. Az azóta történt kútfelújítások eredményeként több kút került ismét a termelésbe. Ezeknek a kutaknak a paramétereit és a többi kút legfrissebb kémiai mintavételi eredményét az 1. sz., 2. sz. melléklet tartalmazza.

A működő vízműtelepek több ponton csatlakoznak rá a városi hálózatra, ahol a telepek vize keveredik. A 28 db hálózati mintavételi ponton vizsgálták az ivóvíz kémiai összetételét. A szolgáltatási pontokban vett vizsgálati minták eredményeit a 3. sz. melléklet tartalmazza.”

„Változtatást kezdeményezhet a mérnök a FIDIC 13.1. alcikkeje alapján változtatási utasítás kiadásával és a vállalkozó a FIDIC 13.2. alcikkeje alapján a vállalkozói javaslat benyújtásával. A mérnök változtatási javaslatot is kérhet be a vállalkozótól a FIDIC 13.3. alcikke alapján. Változtatásként kezelendő mindazon eset, amelyre egyértelműen alkalmazható a FIDIC 1.1.6.9. pontjában rögzített definíció. A FIDIC 13.1. al cikke alapján a mérnök által kiadott változtatási utasítást nem előzi meg vállalkozói javaslat, azt a mérnök a megvalósíthatóságra és az arra vonatkozó előzetes megállapodás nélkül adja ki. Ha a vállalkozó az utasításnak eleget tesz és ezzel kapcsolatban a megvalósításra vonatkozó határidő-hosszabbítási és/vagy többletköltség igénye keletkezik, a FIDIC 20.1. alcikke alapján vállalkozói követelést nyújthat be. Nem keverendő össze a változtatási utasítás (FIDIC 13.1.), a változtatási javaslat (FIDIC 13.2., 13.3.) és a vállalkozói követelés (FIDIC 20.1.).”

„Amennyiben a vállalkozó jogosultnak tartja magát a megvalósítás időtartamának meghosszabbítására és/vagy bármely további összeg részére történő kifizetésére bármely, jelen feltételek szerinti cikkely alapján, vagy ezen túlmenően a szerződés alapján, akkor a vállalkozónak be kell jelentenie ezt a mérnöknek, leírva azon eseményt, vagy körülményt, amely a követelés alapját szolgáltatja. A mérnök köteles a 3.35. alcikkely alapján eljárni és megállapodni, vagy határozatot hozni a megvalósítás időtartamának meghosszabbítása tárgyában a 8.4. alcikkely alapján és/vagy a többletkifizetés tárgyában (ha van ilyen), amelyre a vállalkozó a szerződés szerint jogosult.”

A felperesi társulás a dokumentációban részletezte az egyes vízműtelepek műszaki állapotát (3. kötet 7. oldal), valamint az ivóvízhálózat műszaki paramétereit is.

A kiírás szerint: „Az ajánlattevőnek **(település 1)** és **(település 2)** ivóvízminőség-javítására – a pályázati kiírásban megadott feltételekkel – új ivóvíz tisztító művek és az elosztó hálózat rekonstrukció tervezésére és kivitelezésére, valamint a teljes meglévő ivóvízhálózat tisztítására kell ajánlatot adni. Új víztisztító műveket kell megtervezni és kiépíteni **(település 1)**-en a II., III., IV., V. és az Északi vízmű telepeken, összesen 60.000 m³/nap kapacitással. A részleteket az elvi vízjogi engedélyes terv tartalmazza.

A tisztítandó nyers ivóvíz mennyiségi és minőségi paraméterei részletesen az elvi engedélyes tervben találhatóak, mely adatokat az ajánlattevő saját, helyszíni mérésekkel, mintavételekkel és vizsgálatokkal köteles leellenőrizni. Az ajánlattevőnek a tisztított ivóvíz minőségét úgy kell meghatározni – figyelembe véve a mennyiségi elvárásokat és az elvi engedélyben vázolt vízkeveréses műszaki megoldást –, hogy a vízműtelepeket elhagyó kevert-víz minősége minden körülmények között feleljen meg a fogyasztói pontokon, a 201/2001. (X. 25.) Korm.rend. előírásai szerinti, kifogástalan minőségű ivóvíznek. Az ajánlatkérő által adott összes adatot előzetes adatként kell kezelni. A nyertes ajánlattevőnek ellenőriznie kell az összes ilyen adatot, a tisztítandó ivóvíz minőséget, mintavételt követő vizsgálatokkal meg kell határozni és azokat csak saját felelősségére használhatja és egészítheti ki a szerződés végrehajtási folyamatán belül. A nyertes ajánlattevőnek meg kell ismernie a meglévő közműveket, a közművek üzemeltetőivel egyeztetni kell az általa tervezett technológia közműveket érintő kapacitásigényét.

A nyertes ajánlattevőnek a tervezéskor figyelembe kell venni a meglévő kutakat, a meglévő vízműtelepek közműveit, a közüzemi vezetékek nyomvonalait, helyszínrajzi- és magassági elhelyezkedését, kapacitását, (ilyen pl.: vízvezetékek, szennyvíz és csapadékvíz csatornák, elektromos vezetékek, kábelek, oszlopok, hírközlési vezetékek, kábelek, oszlopok, gázvezetékek, kábel TV-k, egybek).

A versenykiírási dokumentáció tervei tartalmazznak méreteket és szinteket, de a vállalkozónak ezt ellenőriznie kell a helyszínen végzett mérésekkel. Ha bármilyen eltérés mutatkozna a rajzokon lévő

szintek és helyszínen mért szintek között – amelyek a munkák bármely részének a szintjeit, illetve méreteit befolyásolnák – a vállalkozónak a helyes méreteket, adatokat saját költségén fel kell mérni, meg kell határozni, valamint kellő időben közölnie kell a mérnökkel.”

„A tervezést megelőzően a vállalkozónak ún. kisminta kísérletet kell végezni a kiválasztott víztisztítás technológia műszaki alkalmasságának alátámasztására, méretezési, tervezési peremfeltételek pontos meghatározására. A kisminta kísérlettel bizonyítani kell a vállalkozónak, hogy az általa ajánlott víztisztítási technológia alkalmas a C Zrt. által a mélyfúrású kutakból kitermelt víz tisztítására, a megtisztított víz megfelel a 201/2001. (X. 25.) Kormányrendeletben, pályázati kiírásban és az egyéb hatósági előírásokban megfogalmazott követelményeknek, 1 héten keresztül folyamatosan. A megfelelőséget napi akkreditált mintavétellel és vízvizsgálattal kell igazolni.”

A pályázati kiírás további kötetei szakáganként, építményenként részletes megrendelői követelményeket tartalmaznak.

A közbeszerzési kiírásra az alperesek által létrehozott konzorcium nyújtott be nyertes ajánlatot.

A peres felek 2013. október 30. napján vállalkozási szerződést kötöttek, amelyben az alperesek vállalták a „(település 1)-(település 2)” ivóvízminőség-javító projekthez kapcsolódó építési, rekonstrukciós és tisztítási munkák kivitelezését ún. FIDIC szerződéses rendszerben, a kapcsolódó tervezési feladatokkal a közbeszerzési műszaki leírásban és műszaki dokumentációban részletezett tartalommal.

Az alperesek, mint vállalkozók kötelezettségeit az egyedi szerződés, a FIDIC szerződési rendszer (Tanácsadó Mérnökök Nemzetközi Szövetsége által kiadott ún. Sárga Könyvben rögzített általános szerződési feltételek), a közbeszerzési eljárás teljes anyaga, a különös feltételek, a megrendelő műszaki követelményei, üzemeltetési költség-összeállítás, a fenntartási számítások és az „útmutató a változások vállalkozói követelések kezeléséhez és a szerződés módosításához” megnevezésű melléklet tartalma képezte (keresetlevél F/3., 7., 8. számú mellékletei).

A műszaki tartalom szerint az alperesek 5 vízműtelep technológia fejlesztését, ivóvízvezeték építését, 25 víztároló medence építését, az ivóvízhálózat rekonstrukcióját, mechanikai tisztítását és a kapcsolódó tervezési feladatok ellátását (engedélyes és kiviteli tervek) teljes körűen vállalták. Az alpereseket megillető vállalkozói díj összegét 3.376.439.980,- forint átalányárban határozták meg, melyből tartalékkeret (feltételes összeg) 160.782.856,- forint, amely a FIDIC általános feltételek 13.5. alcikkelye, valamint a jelen szerződés mellékletét képező „Útmutató a változtatások, a vállalkozói követelések kezeléséhez és szerződésmódosításához” című dokumentumra figyelemmel használható fel. A 3.2. pont szerinti szerződéses ár így 3.215.657.124,- forint, mely 83,62%-a EU támogatásból finanszírozott, míg a 16,37%-os önrészre a megrendelő hazai támogatást nyert (3.3. pont). Az egyedi szerződés 3.4. pontja szerint a vállalkozó a szerződéses ár ellenében teljes körűen vállalkozik a létesítmény rendeltetésszerű megvalósítására, valamint az egyéb szerződéses kötelezettségek teljesítésére. Egyúttal tudomásul veszi, hogy a szerződéses ár a vállalkozó szerződéses kötelezettségeihez tartozó költségeket tartalmazza függetlenül azok jellegétől. A szerződés 3.5.-3.7. pontjai a díjelőleget, illetve a vállalkozói díj műszaki készségi szintekhez igazodó fizetési ütemezését, folyamatát tartalmazza. A 3.8. pont szerint az alperesi vállalkozók a szerződéses ár 5%-ának megfelelő összegű teljesítési biztosítékot nyújtanak, melyre bankgarancia biztosítása útján került sor. A teljesítési biztosítéknak legalább a szerződéskötéskor ismert teljesítési határidő végéig kell fennmaradnia. A szerződés ezen pontja ettől független, jótállási biztosíték rendelkezésre bocsátásával kapcsolatos szabályokat is tartalmaz.

A szerződés alperesek általi nem teljesítése esetére 160.782.856,- forint összeg erejéig a D Zrt. bankgaranciát, míg a jótállási kötelezettség teljesítéséért 154.319.385,- forint összegben az F Zrt. kezességet vállalt és jótállási kötelezvényt bocsátott ki.

A szerződés 4. pontja a megvalósítás időtartamát és a teljesítési határidőt szabályozza. E szerint a vízműtelepek technológiai fejlesztéséhez a megrendelő a szerződéskötést követő 15 napon belül biztosítja a munkaterületet. Ezt követően a kivitelezést a vállalkozónak úgy kell teljesítenie, hogy a próbaüzem a véghatáridőt megelőző 6 hónappal megkezdhető legyen. A véghatáridő a szerződéskötést követő 19 hónap.

Az ívóvízvezeték építés, víztároló medence építés, felújítás, ívóvíz-hálózat rekonstrukció és mechanikai hálózat tisztítás esetében a megrendelő kérésre, a szükséges engedélyek birtokában a munkaterületet ütemezetten adja át, a véghatáridő a szerződéskötést követő 19 hónap. A teljesítés véghatárideje minden feladat tekintetében a szerződéskötést követő 19 hónap, mely időpontra sikeres műszaki átadás-átvétellel és sikeres próbaüzemi zárójelentéssel kell teljesíteni a kivitelezést. A szerződés említett 4.1. pontja külön kitér arra is, hogy a vállalkozónak a műszaki átadás-átvétel megkezdése előtt kell sikeresen befejeznie a megelőző üzempróbákat. A megrendelő a létesítményt 25 nap alatt, a műszaki átadás-átvételi eljárás keretében veszi át. A szerződés 4.2. pontja előírja, hogy a szerződés szerinti bármely kötelezettség késedelmes teljesítése esetén a vállalkozó a 3.2. pont szerinti ellenérték napi 0,3%-ának megfelelő összegű késedelmi kötbér fizetésére köteles. A késedelmi kötbér maximuma a 3.2. pont szerinti ellenérték 20%-a.

A szerződést megrendelői oldalról a felperesi önkormányzati társulás, míg vállalkozóként I. és II. rendű alperes külön-külön cégszerűen ellenjegyezte.

A szerződés aláírását követően, az előírt határidőn belül az alperesek a munkaterületet átvették és a projekt megvalósítást megkezdték. A résztvevő felek; felperes, és alperesek képviselői, a FIDIC Mérnök, Műszaki ellenőr, valamint a Projektmenedzser és az Üzemeltető képviselői 2013.11.05-től 2015.12.09-ig kéthetenként, összesen 57 alkalommal koordinációs megbeszélést tartottak, amelyek során a projektmegvalósítás és előrehaladás aktuális kérdéseit együttesen megvitatták, mindezt közös jegyzőkönyvben rögzítették.

Ezekből általánosságban kitűnik, hogy túl sok időt vett igénybe az előkészítési, engedélyeztetési és tervezési fázis, és emiatt a kivitelezésre az eredeti ütemtervhez képest kevesebb idő jutott.

A 7-es, 8-as, 10-es, 12-es, 13-as, 14-es és 16-os számú koordinációs megbeszélések emlékeztetői foglalkoznak a kisminta kísérletekkel, részletesen leírva a kísérletek előrehaladását és a projektmegvalósításban résztvevőknek a kísérletek során tett észrevételeit. A 16-os számú emlékeztetőben 2014.06.10-én rögzítésre került, hogy a kivitelező által elkészített zárójelentést a műszaki ellenőr Mérnök a fennálló kisebb hibák ellenére elfogadta.

A 12-es, 13-as és 14-es számú koordinációs megbeszélések emlékeztetőiben a felek rögzítették a próbaüzemek tervezése során betartandó feltételeket, figyelemmel a közbeszerzési dokumentáció részletes műszaki leírásában foglaltakra.

A 12-es koordinációs megbeszélésen az alábbi mondat került rögzítésre: *8.1. „A rendszert leállítani 8 óra után nem jó megoldás sem a Mérnök, sem az Üzemeltető szerint. Javasolják csökkentett kapacitással működtetni 8 óra után is a rendszert.*

A 30-as számú koordinációs emlékeztetőben (2015.01.06) az alábbi került rögzítésre: *4.36. „A vízmű telepek esetében is jelezte Üzemeltető, hogy a beépítendő anyagok tárolása nem megfelelő. Így nem lesz megfelelő vízmintája Kivitelezőnek. Kéri Megbízói oldal a csövek dugózását, az anyagok megfelelő tárolását.”*

A 34-es számú koordinációs emlékeztetőben (2015.02.24) az alábbi került rögzítésre: 4.40 „Mérnök kéri Kivitelező projektvezetőjét a munkálatok összehangolására, az anyagok tárolásnak helyességére, a hiányzó tervek benyújtására, a kivitelezés minőségének javítására.”

A 38-as számú koordinációs megbeszélés emlékeztetőjében (2015.04.22) az alábbi szerepel: 2.5. „Mérnök jelezte, a próbaüzemi ütemtervben jelenleg az szerepel, hogy a 2. és 4. számú telep egy időben kerül leállításra, ezt felül kell vizsgálni. A pályázati kiírás szerint csak egy vízmű telepet lehet leállítani az üzemeltető ettől az előírástól nem tud eltérni.”

A 40-es számú koordinációs emlékeztetőben (2015.05.19) az alábbi rögzítésre: 2.5 „Mérnök kéri Kivitelezőt, hogy a munkálatok ütemét gyorsításra, a kapacitást bővítse, a határidőben történő befejezés biztosításához.”

A 42-es számú koordinációs emlékeztetőben (2015.06.16) az alábbi került rögzítésre: 8.1. „Kivitelező a próbaüzemi ütemtervet 2015.06.23-ig küldi meg Megrendelői oldalnak.”

A 43-as számú koordinációs emlékeztetőben (2015.06.30) az alábbi került rögzítésre: 2.5. „Kivitelező elmondta, a mostani határidőre a beruházás nem tud befejeződni. Erről ütemtervet küldött kivitelező Megrendelői oldalnak ma reggel. Előre láthatólag 2015. augusztus 31-re zárulna a próbaüzem. A projekt befejezési határideje jelenleg 2015.08.17.” 4.21. „Üzemeltető jelezte álláspontját a kialakított csomópont nem megfelelőségét illetően. a beépített 4000-as tolózárok a telep (É-i Vízműtelep) eredeti hidraulikai viszonyait megváltoztatták. A koncentrikus szűkület miatt a csővezetékben lerakódó üledék a későbbiekben bakteriológiai problémát okozhat!”

A 44-es számú koordinációs emlékeztetőben (2015.07.14) az alábbi került rögzítésre: 2.5. „A hőségriadó miatt a Mérnök leállította a munkálatokat a 4-es számú Vízműtelepen, melyre reagálva Kivitelező újabb bejelentéssel élt. Megrendelői oldal előreláthatólag 5 napot tud elfogadni késedelemként, erről hivatalos levelet fog küldeni.”

„Mérnök ettől függetlenül továbbra sem látja biztosítottnak a határidőre történő befejezést, kéri Kivitelezőt a létszám növelésre.”

4.21 „Mintavételek, összes telepen (4 db) minden 2. mintavételt az Üzemeltető végez el, a többi a Kivitelező által felkért akkreditált labor. Ezen adatokat összesíti a Kivitelező, majd alátámasztó dokumentumokkal együtt átadja a Megrendelői oldalnak.”

6.18 „Mérnök további kapacitásbővítést kér Kivitelezőtől, mivel nem látja biztosítottnak a határidőre történő befejezést. Ez ügyben hivatalos mérnöki levelet is fog küldeni kivitelezőnek.”

A 45-ös számú koordinációs emlékeztetőben (2015.07.28) az alábbi került rögzítésre: 1.8 „Mérnök ismételten elmondta, ezzel a létszámmal a projekt befejezése nem megoldható, kéri kivitelezőt ismételten a kapacitásbővítésre. Mérnök képviselője elmondta Kivitelezőnek nem csak a próbaüzemet kell sikeresen produkálni, hanem az összes kiírási feltételt (Pl. járdaépítést, stb.). Kivitelező ezzel tisztában van, a próbaüzemeket, és a kiírási feltételeket is sikeresen fogja teljesíteni (2017.07.28)”

4.21 „Kivitelező elmondta, a próbaüzem alatt (É-i Vízműtelep) nem megfelelő vízminta született, ezt rendezni fogják. Bakteriológiai probléma merült fel, nátronlúgos atmoszféra keletkezett, ezt rendezni fogják. Bakteriológiai probléma merült fel, nátronlúgos atmoszféra keletkezett, ezt rendezni fogják. Mindent fertőtleníteni kell. A hálózatra termeléstől Kivitelező egyeztetett végez kivitelező. Mindent fertőtleníteni kell. A hálózatra termeléstől Kivitelező egyeztetett

NSZSZ-el, melyről jegyzőkönyv készült, Kivitelező ezt megküldi minden érintettnek. Mérnök szervezet is egyeztetni kíván az NSZSZ-el”

A 46-os számú koordinációs emlékeztetőben (2015.08.04) az alábbi került rögzítésre: 1.8 „Mérnök ismételten felhívta a Kivitelező figyelmét, hogy a kapacitásokat bővítse és teljesítse a szerződésben vállalt feladatokat. Jelen állapotban kijelenthető, hogy ezzel az intenzitással a szerződéses határidő nem teljesíthető és a Vállalkozó késedelembe fog esni”

2.5 „Az aktualizált aláírt ütemterv továbbra sem került benyújtásra a Mérnök felé. (2015.08.04)

4.21 „A fertőtlenítést követő vízmintavétel levételre került, az eredmény csütörtökre várható. A Mérnök rendkívüli tárgyalást hívott össze a C Zrt. épületében csütörtökön. A téma a fertőtlenítés lépései az É-i Vízműtelep próbaüzemének folytatása és a próbaüzemi naplók és mellékleteinek, eredményeinek áttekintése.”

A 47-es számú koordinációs emlékeztetőben (2015.08.11) az alábbi került rögzítésre: 1.8 „Jelen készültségi állapotot figyelembe véve Megrendelői és Mérnöki oldal álláspontja az, hogy Kivitelező késedelembe van, határidőre nem fog tudni teljesíteni. Erre vonatkozóan Mérnök ismételten felszólító levelet fog küldeni Kivitelező felé, a szerződésben foglalt feltételek határidőben történő teljesítéséről. Mellékletként csatolásra kerül a levél mellé a C Zrt által készített tanulmány, melyben a (település 1) és (település 2) mennyiségi Ivóvízellátás szükséges adatai szerepelnek. Ezen tanulmányt Mérnök képviselője jelen koordináción másolatban is átadta Kivitelezőnek.”

2.5 „Mérnök képviselője ismételten kér egy aktuális, aláírt, lepecsételt ütemtervet Kivitelezőtől”

4.20 „A próbaüzem elindult, folyamatban. Próbaüzemi naplót vezeti kivitelező (5-ös számú vízműtelep)

4.21 „Telepen belüli 500-as vezeték 400-as csomópontja:

Üzemeltető Tervező leírását elfogadta és a garanciális időszakban fenntartja álláspontját (É-i Vízműtelep)

Mérnök képviselője kér egy nagytakarítást a telepen (2015.08.11.)”

„4.42 2015. július 30-án Kivitelező elektronikus formában megküldte az északi vízmű telepen folytatott próbaüzem során vett akkreditált vízminták kémiai és bakteriológiai eredményeit. A kapott eredmények áttekintése után Üzemeltető az alábbi észrevételeket és kérdéseket fogalmazta meg”

1. Megfelelő technológiai paraméterek ismeretének hiányában (vegyszeradagolások, vízmennyiségek) önmagában a kapott vízminőségi adatok alapján nem értelmezhetőek a folyamatok a tisztítási technológián. Az adatok nélkül nem számíthatóak a tartózkodási idők, szükséges és ideális reakció idők, felületi terhelések.

2. Az Északi vízműtelepen vezetett próbaüzemi naplót kérjük minden szükséges adatra kiterjedően rögzíteni és bemutatni.

3. Jelenleg nem látjuk igazoltan megvalósultnak a próbaüzem során a különböző üzemállapotokat, eltérő beállításokkal lefolytatott technológiai próbákat.

4. A bakteriológiai vizsgálati eredményekből világosan látszik, hogy a próbaüzem indításának jóváhagyását követően már az első napon (2015.07.09-én) a nyersvízfogadó medencében vett mintában 30/100 ml egyed számmal volt jelen Pseudomonas baktérium, mely a próbaüzem során többször is kimutatható volt a tisztított vízben is 120/100 ml egyed számmal.

5. A próbaüzemi naplóban nem került rögzítésre, hogy kit (Mérnök, Ivóvíz termelési üzemvezető, Technológus) értesítettek a nem megfelelő bakteriológiai eredményekről és

annak ismeretében mikor végeztek lúgos fertőtlenítést. A próbaüzem kezdete óta, mikor és hány alkalommal végeztek fertőtlenítést?

6. A kapott eredményekben a 22°C és 37°C-os telepszámok is nagyon magas értékeket mutatnak több esetben is. A telepszámok magas értéke nagy valószínűséggel a 12-14 órás leállások eredménye. A visszamosató tiszta víz klórtartalma nem elegendő a megfelelő tisztítási hatékonysághoz. Külön felhívjuk a figyelmet arra, hogy az OKI – amennyiben tisztítási technológia kerül alkalmazásra a vízszolgáltatásban – csak 100-as telepszámot tart elfogadhatónak. A 2015.07.28-ai nyersvíz mikrobiológiai eredménye 2000 feletti telepszámot mutatott ki.

7. A 2015. 07.15-én vett 8415/2015. sorszámú, nyersvíz medence bevezető ág elnevezésű mintavételi hely eredményeit nem tudtuk értelmezni, mivel nem egyértelmű, hogy az elnevezés mely technológiai pontnak felel meg, fizikailag hol került sor a mintavételre.

8. Továbbra is fenntartjuk azon véleményünket, hogy az új csomóponti kialakítás önmagában is biológiai kockázatokat jelent vízbiztonsági szempontból, mert az átmérő váltásoknál pangó vizek alakulnak ki.

9. Az eredmények alapján nem látszik egyértelműen, hogy a technológia képes csökkenteni a nyersvíz arzén tartalmát. A technológiára határérték alatti arzéntartalmú víz érkezik, ám a próbaüzem során bizonyítani kell, hogy a kiépített arzénmentesítési technológiai sor alkalmas az egyes célkomponensek nyersvízből történő eltávolítására.

10. A 2015.07.21-én vett vízmintákban a vas esetében eltérések vannak a laboreredmények között. Az egyik labor határérték feletti, míg a másik határérték alatti mennyiségeket mért mind a nyersvíz, mint a zeolit szűrő utáni vízminták esetében.

11. A nyersvízfogadó medencében szinte folyamatosan jelenlévő magas telep és baktériumszámok miatt, valamint azon tény miatt, hogy a medence kapcsolatban áll a meglévő 2500 m³-es tárolókkal, a jelenlegi és jövőbeli vízbiztonsági szempontokat szem előtt tartva kérjük egy visszacsapó szelep és motoros, távirányítható elzáró beépítését a nyersvízfogadó medence töltővezetékébe a visszaáramlással történő felülfertőződés megelőzésének érdekében. Ezen pontok hiánya üzemelést gátló tényező. Kérjük ezt a kialakítást a többi épülő vízműtelepen figyelembe venni.

12. Jelen eredmények rávilágítottak arra a tényre, hogy a technológiai szűrőtöltetek rendkívül érzékenyek és sérülékenyek mikrobiológiai szempontból, ezért kérjük az alábbi pontok bemutatását, igazolását:

termikus hőkezelés bemutatása még a hálózati próbaüzem előtt,

hogyan kívánják mérni a hálózatba bocsájtott ivóvízben maradó klórtartalmat a meglévő 2500 m³-es tárolók után a hálózatba bocsájtás előtt?

a klór-rezisztens mikroorganizmusok jelenléte miatt (pl. *Pseudomonas*) hol kerül kialakításra a klór-dioxid adagoló? A berendezés működését a próbaüzem alatt bizonyítani kell.

meg kell valósítani és be kell mutatni a szakaszos üzemet a fertőzött tartályok/tartálypárok kizárásával!

A fenti sorozatos bakteriológiai nem megfelelő eredmények ismeretében a lefolytatott próbaüzem és annak folytonossága véleményünk szerint nem megfelelő, bakteriológiai és biológiai szempontból instabil a rendszer. Ezért kérjük a tisztelt Vállalkozót, mutassa be hogyan észlelhető, akadályozható meg a tisztítási technológia elfertőződése, valamint azt, hogyan észlelhető és zárható ki a fertőzött víz bekerülése a hálózatba (2015.08.04)

A fenti pontok egyeztetése folyamatban van sok kérdés tisztázódott:

5. sz. telepen vannak arzénos kutak, így az arzénmentesítés is kipróbálható

nyersvíz medence bevezetőág elnevezés, mintavételezés: pontos megnevezés: technológia első nyersvíz mintavételi csap.

kibocsátott vízben maradó klór tartalom mérése hogyan valósul meg, erre kér Mérnök hivatalos választ a Kivitelező technológusától.

klór dioxid adagoló kiépítés csak az Északi telep fog megvalósulni. (2015.08.11.)

- A 48-as számú koordinációs megbeszélés emlékeztetőjében (2015.08.18) az alábbi szerepel:
2.5 „Mérnök képviselője továbbra is kéri az aktualizált ütemterveket Kivitelezőtől valamint kijelenti, Kivitelező jelentős lemaradásban van, kapacitásait bővítse, hogy a szerződésében vállalt határidőt és feladatot teljesíthesse.”

4.18 3. sz. vízműtelep „Amíg a IV-es telep nem indul újra nem tud hálózatra termelni, addig próbaüzem nem kezdődhet a 3-as számú vízműtelepen! Továbbá a forgatási próba eredményétől függően kerül majd meghirdetésre az üzempróba kezdete.”

4.19 4. sz. vízműtelep „Szádlemezek kihúzása a mai napon befejeződik, technológiai szerelés folyamatban, gépészeti szerelés elkészült. Vízellátás elindítása egyelőre nem lehetséges.”

4.20 5. sz. vízműtelep „A próbaüzemi visszamosatás során keletkezett problémát Kivitelező vizsgálja. A kimosódás mértékét ellenőrzi.”

4.42 Újabb kiegészített listát adott át Üzemeltető (hibalista), mely Megrendelői követelmények hátralévő feladataival együtt a jelen emlékeztető mellékletét fogja képezni.”

A 49-es számú koordinációs megbeszélés emlékeztetőjében (2015.08.25) az alábbi szerepel:
2.5 „Aktualizált ütemtervet továbbra sem kapott Mérnök a szervezet a Kivitelezőtől. Mérnök kéri a Kivitelezőt, hogy kapacitásait bővítse és felszólítja a szerződésében vállalt feladatok határidőre történő befejezésére.”

4.19 4. sz. vízműtelep „Kivitelező véleménye szerint 2015.09.14-ig a 4. sz. vízműtelepet visszaadják üzemeltetésre.

4.20. 5. sz. vízműtelep „A vízminta eredmények még nem megfelelőek, a beállításokon fog (PLC) Kivitelező módosítani. Mérnök képviselője kéri a vízmintavételi eredményeket megküldeni.

4.56 A megindított próbaüzemekkel kapcsolatban Üzemeltető véleménye, hogy instabil mikrobiológiai szempontból a rendszer, ezért a technológia végére mikrobiológiai online mérőket kér. (2015.08.25)

Az 50-es számú koordinációs megbeszélés emlékeztetőjében (2015.09.15) az alábbi szerepel:
2.5 „Kivitelező aktualizálja az ütemtervét, Mérnök képviselője ebben is kér pontosításokat, további egyeztetést. Kivitelező a IV-es telep esetében régészeti leletek feltárása miatt akadályközléssel él.”

Az 51-es számú koordinációs megbeszélés emlékeztetőjében (2015.09.15) az alábbi szerepel:
4.18 3. sz. vízműtelep „Elektromos átállást követő 4-5 napon belül Kivitelező szerint a próbaüzem megkezdhető. A próbaüzemhez a 4. sz. vízműnek üzembe kell állnia. A Kivitelező szerint a próbaüzem a 4. sz. vízmű üzembe helyezése előtt az 5. sz. telep próbaüzem eltolásával megkezdhető.”

4.19 „Üzemeltető jelezte, amíg a 4. sz. vízműtelepen a vezetékek csomópontok kialakítása nem történik meg addig a 3. sz. vízműtelepen nem indulhat meg a próbaüzem. Üzemeltető jelezte, Kivitelező különösen figyeljen oda a vezetékek kiépítésénél a fertőzések elkerülésére”

4.20 5. sz. vízműtelep „5. sz. vízműtelep kivitelezési munkálatai: Előzményeket lásd 50. sz. koordinációs jegyzőkönyv

„Kivitelező közel két hónapja nem tudja a bakteriológiai problémát rendezni a telepen, a tervezett és a megvalósított technológia bakteriológiai és mikrobiológiai szempontból megbízhatatlan, instabil. Üzemeltető megkérdezi, hogy milyen módon kívánja a kivitelező

megakadályozni a technológia működése során, hogy a hálózatba bakteriologaiilag, mikrobiologaiilag fertőzött víz ne kerüljön be. Üzemeltető kéri megfelelő berendezéssel biztosítani a tisztított víz folyamatos bakteriologia és mikrobiologiai figyelését, valamint folyamatos fertőtlenítését arra az esetre is, ha a tisztított vízben klórrezisztens baktériumok, élőlények fordulnak elő. Kivitelező elmondta, sűrített mintázással ellenőrzik, hogy ne kerüljön fertőzött víz a hálózatba. Üzemeltető a kivitelező válaszát nem tudja elfogadni, kéri a Mérnököt és a Beruházót a probléma megoldására. Mérnök képviselője a tegnapi napon, a nyersvíz fogadó egyik fájának ellenőrzését végezte, plusz egy felület felvitelét kérte bizonyos helyekre Kivitelezőtől. Fertőtlenítés a mai nap megkezdődhet.

Tisztított vízben van fertőzés. Visszamosatást folyamatosan végzi Kivitelező.”

4.42. „Üzemeltetői észrevételek

Üzemeltető az alábbi pontokban rögzítette az üzemelést gátló hibákat:

Nem elégséges a víztisztítási technológiafertőtlenítés! hatékonysága, mivel a tisztítási technológia érzékeny a bakteriologiai, mikrobiologiai szennyezésekre, felülfertőződésre. Aggasztónak tartja Üzemeltető ezt a helyzetet, véleményük szerint mindenhol megtalálható a szennyeződés nem csak a nyersvíz fogadóban, mivel nagyon nagy a rendezetlenség és a piszok a telepen. Mindent le kell takarítani, fertőtleníteni (falakat, tartályokat, csöveket, stb.)

A hálózatra bocsátási pont előtt nem áll rendelkezésre hatékony fertőtlenítés, pl. klórrezisztens baktériumok esetén illetve folyamatos ellenőrzési rendszer a kémiai, bakteriologiai, mikrobiologiai megfelelőség biztosítása érdekében.

A klórozási technológia egyes elemei alul méretezettek, az ejektor működéséhez szükséges víznyomást és vízmennyiséget biztosító szivattyúk így nem biztosítják a szükséges klórigényt, a törésponti klórozás megvalósításához.

A technologiai szakaszolhatóság nem megoldott, nem biztosítható a szakaszos üzem tartálypárok kizárásával.

A próbaüzem technológia biztonságos, automatikus helyi távvezérlése, valamint a kézi üzemmel végrehajtott vezérelhetősége nem valósult meg, jelen állapotban nem biztosított.

Az iszapkezelés technologiai vonal jelenleg nem működik.

A próbaüzemek munkavédelmi szempontú felülvizsgálata szükséges. A nyersvíz-fogadó, a klórozási technológia, a süllyesztékek villamos szempontú biztonsága. Munkavédelmi szempontból független szakértővel meg kell vizsgáltatni a víztisztítási technológiákat, pl. villamosbiztonsági, egyen potenciál, érintésvédelmi szempontból. Megvizsgálandó, hogy minden helyszínen, milyen életveszélyes állapotok keletkeznek, hogyan lehet a létesítményeket kívül áramtalanítani.

Az öblítési sebesség nem megfelelő, tekintettel, hogy nagy mennyiségű zeolit szűrőanyag mosódik ki a tartályokból.

A kivitelezés és a próbaüzemi tevékenységek alatt is nagyfokú a rendetlenség, kosz, piszok tapasztalható a gépházakban, nagy valószínűséggel ennek következménye az egész tisztítási technologia fertőzöttsége.

*A felsorolt súlyos hiányosságok és kijavítási próbák megléte mellett a **(település 1) (település 2)** vízminőség javító programban kiépítésre kerülő víztisztítási technologia átvételét nem tudják biztosítani.*

Az 52-es számú koordinációs emlékeztetőben (2015.09.29) az alábbi került rögzítésre:

2.5 „PM felvetésére Kivitelező elmondta továbbra is tartja azon ütemezését, miszerint 2015. november 13-ig lezárható a projekt. Mérnök képviselője szerint ez már most sem biztosítható.

4.19 4.sz. vízműtelep „Kivitelező vitatja, hogy addig ne lehessen elindítani a 3-as telepet, amíg a 4-es telep nem működik. Üzemeltető továbbra is fenntartja álláspontját a biztonságos ivóvízellátáshoz. Kivitelező a visszacsapót beépíti a 3-as telepre és egyben kéri majd a vizet üzemeltetőtől az üzempróbához (nyersvíz tározóhoz). Saját felelősségére. Megrendelői oldal nem ért ezzel egyet, mert így nagy a lefertőződés lehetősége.”

4.21 „A bakterológiai probléma továbbra sem rendeződött. Ennek rendezésére Mérnök szervezet leírást kér kivitelezőtől. Kivitelező elmondta, újrafertőzések történnek, egyelőre nem tisztázott ennek oka

53-as számú koordinációs emlékeztetőben (2015.10.13) az alábbi került rögzítésre:

2.5 „Mérnök képviselője aktualizált cselekvési ütemtervet kér kivitelezőtől holnapra. A hátralévő munkákat, alVállalkozói napi létszámot is kéri a projektmenedzser feltüntetni. Megrendelői oldal kéthetente továbbra is megtartja a koordinációkat, a köztes heteken pedig bejárásokat tartanak ellenőrizve az ütemtervet.

Mostani számítások szerint leghamarabb 2015. december 15-re tudja (jó esetben) befejezni Kivitelező a próbaüzemeket az összes telepen.

4.17 2.sz. vízműtelep „Amint Kivitelező a két belső kutat (7-es és 9-es) elektromosan helyreállítja (vezetékszakitások miatt), üzemeltető tud vizet adni kivitelezőnek a fertőtlenítéseket követően.

Üzemeltető elmondta, tudomása szerint a kutak és a nyersvíz fogadó között kiváltott vezeték Kivitelező nem mosatta át (szivaccsal). Ezt javasolja Üzemeltető pótolni, megelőzve ezzel az esetleges fertőzéseket.

Épület befejező munkái, térkövezés, nyílászárók befejezése van még hátra.

Vezérlés véglegesítés szükséges. (2015.10.13).”

4.18 3. sz. vízmű telep „A nyersvíz fogadó medence belső felületének javítást Kivitelező elvégezte.”

4.20 5. sz. vízmű telep kivitelezési munkálatai:

„Előzményeket lásd 52. sz. koordinációs jegyzőkönyv

Kivitelező elmondta, a homokszűrő után van még „bakter” probléma.

A nyersvíz medence bemenő és kimenő oldalán is akkreditált mintavételi pontot kell kialakítani (Megrendelői követelmények szerint).

Öltöző kialakítása, festés, burkolás folyamatban. (2015.09.29.)

Próbaüzem:

Az egyik telepi kútnál Üzemeltető bakter problémát észlelt, de a közösítő vezetéknél ez már nem jelentkezett. Valószínűleg a mintavételi szerelvény okozott rossz mintát. Üzemeltető a kút szerelvényeit, mintavevő csapokat fertőtlenítette. Az újabb mintavételi adatokból Üzemeltető kijelentette, egyik telepi kút sem fertőzött pseudomonas-al, valószínű a nyers vízfogadó medence visszafertőz.

Kivitelező elmondta, a nyersvíz tározó előtt vettek mintát, ők már ott pseudomonas fertőzést észleltek.

Kivitelező, Üzemeltető közös mintavétel során tisztázza a vezeték esetleges fertőzöttségét.

A 3 egymást követő jó mintával még nem rendelkezik Kivitelező. (2015.10.13.)”

Az 54-es számú koordinációs emlékeztetőben (2015.10.27) az alábbi került rögzítésre: 4.18 3.sz. vízműtelep „2015.10.28-án megkezdődik a telepen a próbaüzem. A szükséges dokumentumokat Kivitelező holnapra elkészíti, a dolgozók betanítása a megszokott rend szerint fog történni.

Tülfolyó vezeték csatornájának kiváltását még nem kezdte meg Kivitelező.

A megfelelő nyersvíz vízminőség ellenőrzésre vonatkozó közös, együttes mintavételezést kér Üzemeltető a Kivitelezőtől a próbaüzem indítás előtt.”

4.19 4.sz. vízműtelep „A nyersvíz tározó belső felületének javítását ma délután ellenőrzi Mérnök képviselője.”

6.24 Mérnök szervezet kéri Kivitelezőt a kapacitásbővítésre, a szerződésében vállalt kötelezettségeinek mielőbbi teljesítésre (2015.10.27).

Az 55-ös számú koordinációs emlékeztetőben (2015.11.10) az alábbi került rögzítésre: 4.17 2.sz. vízműtelep „Kivitelező jelezte, a visszamosatások vannak folyamatban. Vízmintát vettek, amint az megfelelő, a próbaüzemet indítanak. E hét csütörtökre tervezik a próbaüzem indítását. Közös vízminőség eredménye kell, hogy megfelelő legyen. Csütörtökön 13 órakor bejárást tartanak a telepen.

4.19 4.sz. vízműtelep „a telep próbaüzeme csak akkor indulhat, ha bejövő víz újabb mintavételezése is megfelelő eredményt mutat. E hét csütörtökre meg lesz az újabb eredmény. Kivitelező szeretné a héten a próbaüzemet itt elindítani. Közös vízminőség eredménye kell, hogy megfelelő legyen.

4.20 5.sz. vízműtelep „Vízminőség eredmény még nem megfelelő. Üzemeltető jelezte, technológia bejárást tartottam a BME (Budapesti Műszaki Egyetem) szakembereivel, melyről a jegyzőkönyvet mellékelten átadja jelenlévőknek tájékoztatásképpen elősegítve a próbaüzem sikeres megvalósítását.

4.21 É-i vízműtelep „Nincs még megfelelő vízminőség eredménye Kivitelezőnek. Fertőtlenítés, visszamosatás szükséges.

6.24 „Mérnök szervezet kéri Kivitelezőt a kapacitásbővítésre, a szerződésében vállalt kötelezettségeinek mielőbbi teljesítésre (2015.11.10)”

Az 56-os koordinációs emlékeztetőben (2015.11.24) az alábbi került rögzítésre: 2.5 „Újabb Vállalkozói követelés érkezett Mérnökhöz a nyersvíz vezetékek fertőzöttségért vonatkozóan: mérnök a követelést vizsgálja, válaszát napokon belül megküldi.

Cselekvési ütemterv: Mérnök képviselője szerint a decemberi befejezés kivitelezhetetlen. A frissített ütemterv készül.”

4.17 2.sz. vízműtelep „Próbaüzem még nem kezdődött meg. Kivitelező jelezte, a korábban vett akkreditált vízminőség mintája megfelelő, véleménye szerint a próbaüzem ezzel megindítható. Üzemeltető által vett vízminőség eredmény azonban az SZTE mikrobiológiai intézetének laborvizsgálata alapján nem megfelelő. Megrendelői oldal jelezte, csak a közös mintavétel során vett megfelelő vízminőség minták után indulhat a próbaüzem. A tegnapi napon a mintavételezés megtörtént. Az eredmények még nem érkeztek meg.

7-es kútalap polidom leemeléseinek problematikája még nem rendeződött.

Nyersvízmedence oldalfalán hipo kifolyás és darázsfészkesedés látható, a gépház az esőzések kapcsán teljesen elázott, a berendezések rozsdásodnak. Kivitelező jelezte, ez nem beázás, hanem a falátvezetések miatti beszívargás. Ezeket javítani fogják. Üzemeltető jelezte balesetveszélyes a régi gépház előtti akna fedlap.

Kivitelező továbbra is kéri Üzemeltetőt, hogy a felmerült hibákat mielőbb jelezzék nekik javításra.

Próbaüzem: Kivitelező jelezte, az eredmények jók, pseudomonas nincs a telepen, telepszám problémák vannak, ezt próbálja Kivitelező csökkenteni. 100-as értéket kell min. Kivitelezőnek produkálnia telepszám vonatkozásában.

Üzemeltető jelezte, a november 19-20-i mintázásuk alapján van pseudomonas a vízben. Véleményük szerint a technológia instabil bakteriológiai szempontból. Üzemeltető szerint a

tisztított víz vonalra is szükséges az UV fertőtlenítés. Üzemeltető kéri Kivitelezőtől, hogy vegyen kenetmintát a nyersvízfogadó medencék belső szigeteléséről, és annak eredményétől függően végezze a fertőtlenítést.”

4.19 4.sz. vízműtelep „Kivitelezés üzemeltető 2015.11.23-án vett vízmintát, az eredményre még várni kell.

Megrendelő jelezte, a dekant medencék, nyersvízfogadó zárkamrai (az összes telepen) tele vannak törmelékkel, kéri ezeket kitakarítani (2015.11.24)

Az utolsó 57-es számú koordinációs emlékeztetőben (2015.12.09) az alábbi került rögzítésre: 2.5 „PM elmondta, Megrendelő 2015. december 7-én felmondta a kivitelezői szerződést arra hivatkozva, hogy Kivitelező több mint 60 napos késedelembe esett. A felmondás 14 nap múlva hatályos, 2015. december 22-én.”

„Újabb Vállalkozói követelés érkezett Mérnökhöz a nyersvíz vezetékek fertőzöttségére vonatkozóan. Mérnök ezen követelést elutasított (2015.12.09)”

4.17 2.sz. vízműtelep „Próbaüzem még nem indult el, az Üzemeltető a telepen belüli kutakból az előírásoknak megfelelő vizet tud adni a próbaüzemhez.

4.19 4.sz. vízműtelep „Üzemeltető a telepen belüli kutakból az előírásoknak megfelelő minőségű vizet tud adni a próbaüzemhez. A telep egyenlőre nem indítható, az udvartéri vezetékek Kivitelező általi megbontása miatt. Kivitelező ezzel nem ért egyet (2015.12.09)”

Az alperesek a 2015. január 29-én benyújtott 2., 3. és 5. sz. változtatási javaslatában – részletesen megjelölve az indikatív tervtől való eltérés műszaki adatait – többletköltségeket jeleztek 84.503.000,- forint, 127.070.080,- forint, és 8.879.920,- forint összegben, de kijelentették, ezeket nem kívánják érvényesíteni a felperessel szemben.

A kivitelezés folyamán a felek a felmerülő akadályokat értékelve 3 alkalommal módosították a befejezési határidőt.

1. számú szerződésmódosítás:

2015. január 29-én Vállalkozó SZA-K-01 számon határidő hosszabbításra vonatkozó kérelmet jelentett be a Megrendelő felé, melynek indokolása az alábbi változtatási javaslatok voltak:

1-es számú, változtatási javaslat: utcalista rekonstrukciós megvalósításának módosítása, mely a Vállalkozói nyilatkozat szerint többlet költséggel nem jár.

2-es szám, változtatási javaslat: telepen belüli vezetékek megvalósításának változásai, mely a Vállalkozói nyilatkozat szerint 84.503.000,- forint többlet költséggel jár, de azt nem kívánja megrendelő felé érvényesíteni.

A Vállalkozói követelésben megfogalmazott 95 nap határidő módosítást a Mérnök 79 napban fogadta el és így 1-es számú szerződés módosítás kapcsán a szerződés véghatáridejét felek 2015. augusztus 17-re módosították.

2. számú szerződésmódosítás:

2015. július 14-én Vállalkozó SZA-K-03 számon, illetve 2015. július 27-én SZA-K-04 számon határidő hosszabbításra vonatkozó követelést nyújtott be Megrendelő felé, melynek indoklása egyrészt az É-i telepen vezetéktörés miatt akadályközlést jelentett be Vállalkozó, másrészt a 4-es számú telepen a hőségriadók miatti többletvíz felhasználási igény okán a Mérnök az ott folyó vezeték átalakítási munkákat átmenetileg felfüggesztette, és ezért a Vállalkozó akadályközlést jelentett be.

A fenti okok miatt a határidő módosítás együttes időtartamaként a Mérnök 29 napban fogadta el és így 2-es szerződés módosítás kapcsán a szerződés véghatáridejét felek 2015. szeptember 15-re módosították.

3. számú szerződésmódosítás:

2015. szeptember 15-én Vállalkozó SZA-K-06 számon határidő hosszabbításra vonatkozó követelést nyújtott be Megrendelő felé, melynek indokolása a IV-es Telep külső kézi és gépi földmunkáinak a Móra Ferenc Múzeum által kért felfüggesztése az előkerült régészeti leletek mentése miatt. E miatt Vállalkozó akadályközlést jelentette be Megrendelő felé.

A határidő módosítás időtartamaként a Mérnök 20 napot fogadott el, és így a 3-as számú szerződésmódosítás kapcsán a szerződés véghatáridejét felek 2017. december 17-én, írásban utólagosan 2015. október 5-ére módosították.

A módosított határidő lejáratá napján (2015.X.5.) a felek közös jegyzőkönyvben 90,5%-os műszaki készültségi szintet határoztak meg, a bejárásról készült hibalisták összesen 453 hibafelvetést rögzítettek, melyek miatt az elfolyó tisztított víz hálózatra bocsátása nem volt lehetséges (F/I/1. számú mellékelt okirat).

4. számú szerződésmódosítás:

2015. október 30-án felek aláírták a 4-es számú szerződésmódosítást, mely a pénzügyi elszámolás és számlázás rendjét határozta meg, a szerződés véghatáridejét ekkor már nem módosították.

A felperesi megbízott projektmenedzser 2015. november hó 17. napján e-mailben módosított ütemtervet küldött ki a kivitelezésben résztvevőknek, amelyben 2015. december 4-i dátummal szerepeltette a kivitelezési szerződés felmondását és a teljesítési bankgarancia lehívását.

A felperes 2015. december hó 7. napján kelt levelében 14 napos határidővel a kivitelezési szerződést felmondta a FIDIC 15.2.a. cikkely c) pontjára történő hivatkozással a 60 napot meghaladó késedelembeesés miatt.

A felperes 2015. december 14. napján a teljesítési bankgaranciát lehívta, annak teljes 160.782.856,- forint összegét a garantőr **D Zrt.** az I. rendű alperestől beszedte.

A nyers-víz fogadó medencék és csőáttörések bevonatleválását az alperesek részben javították, majd a felperes azt más kivitelező bevonásával teljes körűen felújította. A jótállási biztosítékot nyújtó kezes 2016. augusztus 9. napján 48.824.496,- forintot utalt át a felperesnek akként, hogy azt fele-fele arányban az I-II. r. alperes bankszámlájáról hívta le.

A befejezetlen beruházást a felperes 2015. december 22. napján vette át az alperesektől azzal, hogy a készültségi fokot a jegyzőkönyv aláírói 95,98%-ban állapították meg. Az elmaradt munkarészek értéke a jegyzőkönyv szerint 129.269.416,- forint. A teljes mértékben elkészült munkarészek a program által érintett utcák ivóvízhálózatának rekonstrukciója, és a mechanikai tisztítási munkák, míg részben elkészült munkarészek; valamennyi vízműtelep csarnokai, létesítési engedélyes vízi létesítményei.

Az öt telepből háromnál indult meg a próbaüzem (Északi – 2015.07.08., V. telep 2015.07.31., VI. telep 2015.10.28.), de nem fejeződött be, a II. és IV. telepen a próbaüzem meg sem kezdődött.

A felperes keresetében kérte a bíróságot, kötelezze az alpereseket, fizessenek meg 15 nap alatt – egyetemlegesen - 643.131.425,- forint késedelmi kötbér maximumot, valamint ezen összeg után

2015. december 23. napjától a kifizetésig a rPtk. 300/A. § (1) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamatot. Keresetét a szerződés 4.2. pontjára, a FIDIC 8.7.a cikkelyére és az 1959. évi rPtk. 246. §-ára alapította. A kereset indokolásában kifejtette, az alperesi konzorciummal közbeszerzési eljárás lefolytatását követően kötött a FIDIC sárga könyv alapján megvalósítandó és ivóvíz hálózat korszerűsítését célzó vállalkozási szerződést. A szerződés specialitása, hogy nemzetközileg elfogadott általános szerződési feltételek váltak a szerződés részévé. Ez azt jelentette, hogy az alperesi konzorcium feladata volt a műszaki megoldások tervezése, ütemezése és kivitelezése is. A megvalósításra 19 hónap állt rendelkezésre, a kikötött teljesítési határidőt 3 alkalommal módosították a konzorcium által megjelölt okokból, amelyeket a mérnök elbírált és megalapozottnak talált. A vízműtelepek bakteriális fertőzöttsége miatt a próbaüzem nem volt elkezdhető egyes telepeken, ugyanakkor a teljesítést sikeres próbaüzemi zárójelentéssel kellett befejeznie a konzorciumnak. Miután az utolsó, módosított teljesítési határidőben sem teljesített a konzorcium, majd a késedelem a 60 napot meghaladta, ezért a szerződés alapján jogosult volt annak felmondására. A kötbér a vállalkozói díj 0,3%-a volt naponta, annak kikötött maximuma 20%, amely a késedelem 67. napján következett be.

Az I-II. r. alperesek kérték a kereset elutasítását. Kifejtették, a késedelem érdekkörükön kívüli okból eredt, ennek okaiként a következőket jelölték meg:

A vízműtelepek meglévő nyersvíz vezetékeinek rossz műszaki állapota.

Két telep (Északi telep és V. sz. telep) próbaüzem indítási engedélyt kapott, ekkor még a nyersvíz medencéből vett negatív pseudomonas eredményekkel mindkét telep rendelkezett, a kémiai eredmények megfelelőek voltak. 2015. október hó 7. napján azonban pseudomonas fertőzés volt észlelhető, amely az alperesek által telepített technológiába (nyersvíz fogadó medencékbe) a nyersvíz hálózat üzemeltetői oldaláról érkezett. A fertőzöttség miatt hálózatra bocsátási engedélyt nem kaphattak. A próbaüzem elhúzódását az okozta, hogy a hiba oka ismeretlen volt, azonban a mérnök és az üzemeltető hibajavítási felhívásának megfelelően fertőtlenítésre került sor, majd mintázni kellett 72 órás tenyésztési idővel és csak ezután lehetett a technológiára a nyersvizet ráengedni. A próbaüzem elhúzódása az üzemeltető (C Zrt.) nyersvíz vezetékeiben keletkezett vízminőség romlás miatt következett be, amelynek okozója lehetett a víz magas hőmérsékletén és a jellemző tulajdonságain túl az előregedett, csak szakaszosan felújított nyersvíz vezetékhálózat, amely körülmény azonban alperesi érdekkörön kívül esik. A szakaszos próbaüzemek megrendelő által szabott kapacitási feltételei túlméretezettek voltak. A mérnök az UV tisztító berendezés beépítésének lehetőségét nem engedélyezte.

Alperesek sérelmezték próbaüzemek megindításának akadályozását is.

A **(település 1)**-Észak, V. és III. vízműtelepek vonatkozásában sikeres volt a próbaüzem, a ... Megyei Kormányhivatal a telepek vonatkozásában pozitív nyilatkozatokat adott ki. A II. és IV. telep próbaüzeme megindítható lett volna, azonban a mérnök megkérdőjelezte az akkreditált vízminta eredményét és ismételt mintázást kért. Ez szükségtelen volt, egyebekben pedig a próbaüzem kezdetének késedelméhez vezetett. A megrendelő a II. és IV. számú vízműtelepen a próbaüzemek megindítását ésszerűtlen indokok miatt akadályozta meg.

A szélsőségesen meleg, hóhullámos időszak miatti próbaüzemi tilalom ugyancsak akadályozó tényező volt.

A mérnökszervezet 2015. augusztus 11-október 28. között közölte, nem engedélyezi a többi telepen a próbaüzemek megindítását és a telepek időszakos ráállítását addig, amíg a korábban próbaüzemmel elindított telepek (Északi és V számú) próbaüzeme a hálózatra bocsátási fázisba nem jut el, vagy a IV. telep csatlakozik a hálózatra. Az akadályozó körülményekről a 2015. augusztus hó

11. napján kelt levélből értesültek, az ezzel kapcsolatos határidő módosítás iránti kérelmüket 2015. szeptember hó 7. napján küldték meg, azonban azt a mérnök elutasította. Az üzemeltető 2015. szeptember hó 15. napján a tervekben nem szereplő tolózárs és visszacsapó szelep beépítését kérte, majd október 14-én kelt levelében jelezte, tudja biztosítani a szükséges vizet, így a próbaüzem a IV. telep nélkül 2015. október 28. napján indult meg. Mindezen körülmények nem tették lehetővé a határidőben történő teljesítését.

Az I-II. r. alperesek a per során viszontkeresetet is előterjesztettek, amelyben kérték a bíróságot, kötelezze a felperest, fizessen meg 15 nap alatt részükre, mint együttes jogosultaknak 525.615.712,- forintot, valamint ezen összegből 476.791.218,- forint után 2015. december 22. napjától a kifizetésig és 48.824.496,- forint után 2016. augusztus 29. napjától a kifizetésig a rPtk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamatot. Viszontkeresetükből 316.008.360,- forintot pótmunkadíj címén követeltek arra hivatkozva, hogy a 2., 3., 5. változási javaslatban, valamint az SZA-K-01 követelésben dokumentált, az eredeti tervektől eltérő munkákat, illetve többletkivitelezési tevékenységet végeztek el, amelyre az átalánydíj nem nyújthatott fedezetet. A változási javaslatban foglalt joglemondó nyilatkozatát az I. r. alperes megtámadta megtévesztésre hivatkozva. Ezt arra alapította, a felperes részéről eljáró személyek arról tájékoztatták, ha a pótmunka díj iránti igényét nem érvényesíti, úgy késedelmi kötbér követeléssel a felperes nem lép fel.

A késedelem érdekkörükön kívüli okból merült fel, a felmondás nem volt jogszerű és a felperes jogtalanul hívta le a teljesítési bankgaranciát, ezért a 160.782.856,- forintot köteles visszafizetni.

A jótállási biztosíték igénybevétele is indokolatlan volt, a javítások költsége nem érte el a lehívott összeget.

A felperes kérte a viszontkereset elutasítását. Kifejtette, az alperesek késedelme felróható volt, a 60 napot meghaladta, ezért jogszerűen mondta fel a szerződés. Az alperesek teljesítése nem volt szerződésszerű és teljes körű, ezért a bankgaranciát jogszerűen hívta le. Az alperesi hibás teljesítés ténye a nyers-víz medencék esetében egyértelmű volt. Bizonyított, hogy a felperes a hibákat más vállalkozóval javíttatta ki, ezért a jótállási biztosíték lehívására ugyancsak joga volt. A pótmunka díj iránti igény alaptalan, hiszen a FIDIC sárga könyves szerződéses rendszer értelmében kizárólag olyan díjigények érvényesíthetők az átalánydíjon felül, amelyeket a megrendelő elfogad. A változási javaslatokban minden egyes esetben az alperesek lemondtak a többletköltségeik érvényesítéséről, ezért ilyet utóbb már nem követelhetnek. A megtévesztésre, tévedésbe ejtésre alapított igényérvényesítéssel összefüggésben felperes kifejtette, változási javaslatait 2015. január 29-én terjesztette elő a konzorcium, amikor még nem esett késedelembe, így fogalmilag kizárt, hogy a megrendelői oldal részéről felmerült volna a kötbér esetleges elengedése. Ebben a tárgykörben az alperesek pontos tényállást nem is terjesztettek elő.

A perben az elsőfokú eljárás során lefolytatott szakértői bizonyítás eredményeként a bíróság kirendelésére a G Kft. (eljáró szakértő: szakértő 1 vízügyi szakértő) 58. sorszám alatt terjesztett elő igazságügyi szakértői véleményt, melynek összegzésében az alperesi teljesítést akadályoztató körülmények időszakát 226 napban határozta meg a szakértő. Az akadályoztatás kategóriájába sorolta mindazon „projektidegen tevékenységeket”, melyek következtében a megvalósítás időtartama megnőtt. Fizikai akadályoztatásnak tekintette az elektromos energia és nyersvíz-hiányt, a régészeti feltárást, illetve a hőségriadó miatti korlátozást. Hatósági ügyintézés miatti akadályoztatásként értékelte az üzemeltetői nyilatkozatok visszatartását, szerződés körébe nem tartozó dokumentáció, pl. káresemény elhárítási terv készítésének előírását, továbbá a szerződés körébe nem tartozó munkavégzéseket (termikus fertőtlenítés, klór-dioxidos fertőtlenítés megoldása). A szakértő az üzemeltető nyersvíz-betápláló pontjaira vonatkoztatta a II. és IV. vízműtelepen észlelt bakteriális fertőzöttség okát.

A felperes, az általa kezdeményezett közjegyzői kirendelés alapján készült műszaki szakértői véleményt csatolt **szakértő 2** igazságügyi szakértőtől, valamint egy további szakvéleményt a **J** Kft-től. E szakvélemények elsősorban a nyersvíz fogadó medencék alperesi kivitelezési hibáit tárták fel. A fenti szakértői véleményekre a **G** Kft. részéről **szakértő 1** részletes cáfoló észrevételeket tett (83. sorszám alatt csatolt szakértői vélemények).

A bakteriális fertőzés eredetével kapcsolatos álláspontját változatlanul arra alapította, hogy a nyersvíz-vezetékekbe későbbiekben beépített UV berendezések akadályozták meg a további fertőződést.

Az elsőfokú bíróság a továbbiakban a Műszaki Igazságügyi Szakértői Testülettől (MISZT) szerzett be testületi igazságügyi szakértői szakvéleményt. A 107. sorszám alatt benyújtott testületi szakvélemény kiegészítésére 147. sorszám alatt került sor. A bíróság két alkalommal a testület tagjait tárgyaláson hallgatta meg (130., 186. sorszám alatti jegyzőkönyvek). Utóbbi esetben **szakértő 1** és a testületi szakértők együttes meghallgatására került sor.

A MISZT a perben rendelkezésre álló szakértői vélemények, valamint a peres felek által teljes körűen rendelkezésre bocsátott projektdokumentáció ismeretében arra a szakmai álláspontra helyezkedett, hogy a II. és IV. vízműtelepen tapasztalt bakteriális fertőzés eredetét lehet az alperesek által kivitelezett létesítmények hibájára visszavezetni, másrészt az sem zárható ki, hogy a felperes által biztosított nyersvíz bekötő vezetékek oldaláról származott a fertőzés. A szakértői testület kétséget kizáró szakmai megállapítást arra nem tudott tenni, hogy bizonyosan az alperesek érdekkörén kívüli okból volt akadályoztatva a teljesítés. A testület nem találta megalapozottnak a szakaszos próbaüzemmel és az UV berendezések hiányával kapcsolatos alperesi kifogásokat. A dokumentáció nem rögzítette utóbb pontosan meghatározható módon, hogy mely időszakban, pontosan mely naptári napokon akadályozták a kivitelezést ezen kifogásokban megfogalmazott körülmények. A II. és IV. számú telepen történő vízmintavételekkel kapcsolatban a próbaüzem műszaki ellenőr által történő elhalasztását a testület indokoltnak minősítette, mivel a vállalkozóval egy időben az üzemeltető által levett vízminta eredménye ellentétes volt a vállalkozó által nem akkreditált vizsgálótól beszerzett vízmintaeredménnyel. A szakértői testület szakszerű intézkedésnek minősítette, hogy ismételt közös vízmintázást rendelt el a műszaki ellenőr. Az ezzel kapcsolatos időszükségletet sem találta olyan akadályoztató ténynek, mely késedelem kimentésére alkalmas lenne. E telephelyeken a teljes beruházási folyamat dokumentumainak tanúsága szerint az előző telephelyeken történő próbaüzemek tapasztalatai alapján a próbaüzemet 30 nap alatt már nem lehetett volna eredményesen lezárni. A már elindított próbaüzemek kifejezett leállítására vonatkozó műszaki ellenőri utasítást a testület nem találta a rendelkezésére bocsátott dokumentációban. A szakértői testület hangsúlyozta, a próbaüzemek elhúzódását az okozta, hogy a vízigényes üzempróbák összetorlódtak, a még hátralévő munkák fegyelmezett, átgondolt ütemterv szerinti végzése mellett azonban lett volna mód rövidebb határidő tartásra. A koordinációs megbeszélések emlékeztetőinek, illetve az építési naplóbejegyzéseknek áttekintése nyomán a testület általánosságban jegyezte meg, hogy a vállalkozó mindvégig komoly kapacitás gondokkal küzdött a projekt megvalósítás során, melyet a műszaki ellenőr rendre visszatérően kifogásolt a bejegyzéseiben. Az alperesi vállalkozók által készített nyersvíz fogadó medencék belső szigetelését a leválások, felhólyagosodások miatt az iparági gyakorlat figyelembevételével nem találta hibátlan teljesítésként elfogadhatónak a testület, a szigetelőbevonatnak 10 évig kell teljes szigetelést biztosítva működőképesnek lennie. A hibák javítása csak a szigetelés teljes eltávolításával és újrakészítéssel oldható meg szakszerűen. A nyersvíz medencék egyenetlen felületei és egyéb szigetelési hibái közrejátszhattak a víz bakteriológiai fertőződésében. A nyersvíz medencék külső vízzáró felületén a lebúvó nyílások környezetében a szakértői testület még a jelenlegi (utóbb már javított) kialakítást sem találta teljes mértékben vízzárónak. A tervnek megfelelően a medencékre új,

minden részletében vízzáró földémszigetelést is ki kell alakítani. A nyersvíz-tartályok belső felületének foltokban történő javításai nem szakszerűen készültek. A szakértői testület megállapította továbbá, hogy a beruházási folyamat során az objektív, előre nem kalkulált akadályozó körülmények esetén, amikor az alperesi vállalkozó a FIDIC szabályok szerinti szabályszerű akadályközléssel élt, úgy azt közös megegyezéssel vállalkozási szerződésmódosítás keretében vették figyelembe, határidő-hosszabbítások ez alapján történtek. Az egyéb akadályközlések nem voltak szabályszerűek, sem alkalmasak a határidő-módosításra. A szakértői testület álláspontja szerint az alperes által felsorolt további akadályozó körülményeket a felek a szerződésmódosítások során vették figyelembe, ez összesen 4 hónap és 5 nap határidő-hosszabbítást eredményezett. A szakértői testület szakvéleménye kiegészítésében is fenntartotta azon álláspontját, mely szerint minden kétséget kizáró bizonyossággal nem állapítható meg, hogy a telepeken alperesek által kiépített technológiai rendszer oldaláról, vagy az üzemeltető nyersvíz-hálózatának oldaláról történt a bakteriális fertőződés (147. sorszám alatti szakvélemény kiegészítés 19. oldal). A testület tagjai szóbeli meghallgatásuk során hangsúlyozták, a műszaki ellenőr köteles és jogosult ellenőrizni a mintavételezés rendjét, szakszerű intézkedéssel elrendelhetette a közös mintavételt az eredmények eltérései miatt. E körben teljes mértékű felelősséggel kell a műszaki ellenőrnek eljárnia. A jelen esetben elrendelt közös mintavételezés megfelelt a szerződésben előírt követelményeknek. Egyértelmű volt a felek között, hogy csak hiteles negatív minta esetén lehet megkezdeni a próbaüzemet.

Az akadályközlés szabályaival kapcsolatban a testületi tagok személyes meghallgatásuk során hangsúlyozták, a kivitelezőnek a műszaki ellenőr mérnök felé kell jeleznie az akadályoztatást, annak körülményeit, okait és mindazon információkat meg kell adni, mely ezzel kapcsolatos. A FIDIC Sárga Könyves szerződési rendszerben ennek meghatározott formakényszere van, szigorúan szabályozott eljárási rend vonatkozik rá. A szakértői álláspont szerint ilyen szabályszerű akadályközlésre három alkalommal került sor, és ezek valamennyi esetben határidő-módosítást is eredményeztek. A szakértők felhívták ugyanakkor a figyelmet arra, hogy a koordinációs jegyzőkönyvek több mint felében a műszaki ellenőr a kapacitás alacsony szintjére hívja fel a figyelmet, munkaintenzitást és létszámbővítést kért folyamatosan visszatérő módon a kivitelezőtől. A ténylegesen megkötött szerződésmódosításokat indokló akadályoztatásokon túl a szakértői testület nem látott olyan kivitelezést akadályozó problémakört, mely építetői közrehatás megállapítását tette volna lehetővé (186. sorszám alatti jegyzőkönyvben rögzített szakértői nyilatkozatok).

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes késedelmi kötbér megfizetése iránt előterjesztett keresetét elutasította. Kötelezte egyúttal a felperest, 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű alperesnek 160.782.856,- (Egyszázhatvanmillió-hétszáznyolcvankettőezer-nyolcszázötvenhat) forintot és ennek járulékait, míg ezt meghaladóan az I., II. rendű alperesek viszontkeresetét is elutasította. Az ítélet jogi indokolásában az alperesi vállalkozók objektív késedelmének megállapítása mellett a bíróság mérlegelte a kimentés tekintetében lefolytatott szakértői bizonyítás eredményét. Ütköztette a G Kft. kirendelt igazságügyi szakértő, valamint a Műszaki Igazságügyi Szakértői Testület (MISZT) szakvéleményei közötti szakmai eltéréseket, de nem tekintette ellentmondónak a szakmai álláspontokat arra nézve, hogy a G Kft. igazságügyi szakértő kizárólag a nyersvíz oldalról bekövetkezett fertőzési okra vont le szakmai következtetést, míg a testületi szakvélemény erre nézve kétséget kizáró megállapítást a rekonstruálható peradatok hiányosságai miatt nem tudott tenni. A bíróság a szakértői bizonyítást ezért nem tekintette kétséget kizáró bizonyítékot eredményezőnek. A felek közti szerződést értelmezve hangsúlyozta, speciális atipikus kikötésekkel a felek eltértek a Ptk. vállalkozási szerződésre vonatkozó általános szabályaitól. Az alperesek pedig nemcsak kivitelezést, hanem tervezést, engedélyeztetést is vállaltak, ebből következően a pótmunka Ptk. szerinti fogalma nem értelmezhető, hiszen nem a felperes szolgáltatta a terveket. Az alperesek ajánlatuk

benyújtásával, majd a szerződés megkötésével, mely ÁSZF rendelkezéseket is tartalmazott, elfogadták, hogy csak a műszaki ellenőrzést ellátó mérnök által jóváhagyott vagy szerződésmódosítással érintett többletköltségek érvényesíthetők az átalánydíjon felül. Mindebből következően a bíróság az eredeti szerződés alapján pótmunkadíj igény egyoldalú érvényesítésére az alpereseket nem találta jogosultnak. Megjegyezte, hogy az alperesek szerződésmódosító javaslataikban joglemondó nyilatkozatot is tettek ezzel kapcsolatban, amit utóbb sikerrel nem tudtak megtámadni.

Az alperesek teljesítési késedelmét illetően rögzítette, nem vitatott peradat áll rendelkezésre, hogy az utolsó szerződésmódosításban meghatározott 2015. október 5-i teljesítési határidőhöz képest objektív késedelem következett be, egészen a szerződés megszűnésének időpontjáig, 2015. december 22-ig terjedő időszakra nézve. A bíróság a kimentési hivatkozások kapcsán hangsúlyozta, nem hivatkozhat sikerrel a vállalkozó olyan akadályokra, amelyek a szerződésmódosítás előtt merültek fel és amelyekre tekintettel a szerződésmódosítás útján a teljesítési határidő meghosszabbítására került sor, illetve azokra a körülményekre sem, melyek ismeretében a módosítási javaslatában a vállalkozó saját maga jelölt meg konkrét időpontot a szerződés későbbi befejezési határidejeként. A szerződésmódosítás egy újabb szerződéskötéssel esik azonos megítélés alá, az újabb teljesítési határidőt a felek a szerződés teljesítését akadályozó körülmények ismeretében közös akarategyezéssel határozzák meg. A szerződésmódosítás előtti akadályokra, így pl. az ún. kisminta kísérletek során történt technológiai módosításokra, illetve az üzemeltető korábbi speciális igényei miatti határidő-hosszabbításokra ezért az alperesi oldal nem hivatkozhatott. A bíróság a perben kiemelt jelentőségűnek tekintette, hogy a felek között rendkívül speciális tartalommal jött létre a szerződés, amelyben a szokásos általános építési vállalkozási szerződéstől eltérően nemzetközi szokvány (ún. FIDIC-sárga könyv) alapján határoztak meg az általános szerződési feltételeket. A kivitelezés mellett tervezést és engedélyeztetést is vállaló alperesi vállalkozók szerződésszerű teljesítéssel kapcsolatos felelőssége ezért még fokozottabb. A módosított teljesítési határidőt követő időszakra nézve, figyelembe vehető akadályozó körülményként az alperesek kizárólag két telephely esetében olyan baktériumfertőzöttségre hivatkoztak, mely nem tette lehetővé a próbaüzem megindítását. A bíróság a szakértői bizonyítást e tekintetben úgy értékelte, hogy a fertőzés eredete, annak pontos oka utóbb minden kétséget kizáró módon nem állapítható meg. A bíróság álláspontja szerint ebből az következik, nem bizonyított, hogy a fertőzés az alperesek érdekkörén belüli ok, azaz a kivitelezés nem megfelelő higiéniai körülményei miatt következett be. A bakteriális fertőzés pontos oka bizonyíthatatlan, az alperesek a késedelem alól ezzel kimentették magukat, a bíróság végső soron ezért nem találta megalapozottnak a felperes kötbérigényét. A teljesítési bankgarancia lehívás a FIDIC általános szerződési feltételekben konkrétan meghatározott okok hiányában nem volt jogszerű. A bíróság álláspontja szerint felróható késedelem hiányában a felmondás nem tekinthető hatályosnak, ebből következően a szerződést biztosító, mellékkötelezettségként nyújtott teljesítési bankgaranciát jogosulatlanul hívta le a felperes, így annak visszafizetésére köteles 160.782.856,- forint és járulékai erejéig. A nyersvíz medencék belső szigetelésének hibáival kapcsolatos javítások nem voltak megfelelő minőségűek, a felperesnek más szaks cégekkel kellett a javítást elvégeznie, így a szerződést biztosító mellékkötelezettség alapján jogszerűen került sor 48.824.496,- forint összegű jóteljesítési garancia lehívásra, így a bíróság e tekintetben az alperesek viszontkeresetét alaptalannak ítélte.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak részbeni megváltoztatását, kereseti kérelmének teljes egészében helyt adást, egyúttal az alperesek valamennyi viszontkeresetének elutasítását. Felperesi álláspont szerint a törvényszék ítéletének azon része, mely a kereseti kérelemmel összefüggésben a késedelem körülményeit állapítja meg, illetve az alpereseknek a késedelem felróhatósága alóli kimentő körülmény bizonyítására vonatkozó megállapításokat

ismerteti, a perbeli bizonyítékokkal ellentétes, alapvetően hibás álláspontot tartalmaz. Az objektív késedelem megállapítása és a kimentő okok körében felperes hangsúlyozta, a szerződés tárgya több víztisztító telepet érintő, együttes, teljes körű kivitelezésre terjedt ki, és nem külön-külön egyes telepekre korlátozódott a projekt műszaki tartalma. Az akadályozó körülmény, még ha egyes telepek esetében valóban fennállt, akkor sem terjeszthető ki a teljes kiviteli mű határidőre történő teljesítésének szerződéses kötelezettségére. Az alperesi oldal csak akkor menthette volna ki magát, ha eredményesen bizonyítja azt, hogy az érdekkörén kívül álló külső körülmény miatt, a teljes műszaki tartalom nem volt megvalósítható. Az alperesek csupán egyes telepek próbaüzemének eltolódása miatt jelentettek be akadályozó körülményt, de arra nem adtak magyarázatot, hogy a véghatáridő többszöri módosítása ellenére a teljes megvalósítással miért estek objektív késedelembe. Felperes emellett hangsúlyozta, a teljes beruházás műszaki tartalma sem valósult meg hiánymentesen, az csak 95,98%-os készültségű volt, még a módosított határidőt követő 2,5 hónap elteltével is. Megjegyezte, a késedelembe esés napján a teljes projekt megvalósulása csak 90,5%-ot érte el, az ezt rögzítő jegyzőkönyvet az alperesi kivitelezők is ellenjegyezték. Felperes kifogásolta, hogy a bíróság a műszaki tartalom hiányát nem vette ítélezése alapjául. A részletes hiánylistából megállapítható, hogy 2015. október 5-én még lényeges építési, kivitelezési, illetve üzemelést gátló egyéb műszaki hiányok is fennálltak, melyeket ugyancsak az alperesi oldal késedelmeként kell figyelembe venni. A műszaki készültségi fokot a 2015. december 22-i átadás-átvétel során, jegyzőkönyvben a projekt teljes műszaki készültségéhez képest 95,98%-ban határozták meg a felek. Ennek alátámasztására felperes fellebbezéséhez fénykép dokumentációt is csatolt. A bizonyítási teher kérdéskörét illetően hangsúlyozta, az alpereseknek kellett volna hitelt érdemlő bizonyítékokkal kimenteni magukat a késedelem következményei alól. Amennyiben a kimentő ok utóbb nem bizonyítható, úgy azt nem a felperesi oldal terhére kellett volna a bíróságnak értékelnie. Ha ugyanis a vállalkozó nem tudja bizonyítani, hogy az érdekkörén kívül jelentkezett az akadályozó körülmény, úgy a késedelem jogkövetkezményei alól nem mentesülhet. Az elsőfokú bíróság napra pontosan nem határozta meg a kimentés időtartamát. Felperes kitért arra is, hogy a 3. szerződésmódosítást a felek 2015. december 17-én írták alá, ekkor visszamenőleges hatállyal módosították 2015. október 5. napjára a teljesítési véghatáridőt. A megrendelő azonban ekkor már felmondta a szerződést, 2015. december 7-i hatállyal, így valójában a 2. számú szerződésmódosítás szerinti, 2015. szeptember 15-i határidőt kell figyelembe venni az alperesi késedelembe esés kezdő időpontjaként. A Kúria és a Szegedi Ítéltábla joggyakorlatára, eseti döntésekre hivatkozással felperes hangsúlyozta, az akadályoztatás alatt elvárás, hogy a vállalkozó megfelelő munkaszervezéssel a szerződésben vállalt más műszaki feladatait is elvégezze. Átcsoportosítással, tehát más munkák végzése még ebben az esetben is folytatható lett volna, ez elvárás a vállalkozó irányában. A vállalkozó ezt betartva, a további vízműtelepek víztisztító berendezésein, illetve más munkaterületeken megfelelő szervezéssel akár teljes készültséget érhetett volna el. A próbaüzemet akadályozó körülményektől független az, hogy a vállalkozóknak a megtervezett építményeket, infrastruktúrát tereprendezéssel együtt határidőre létre kellett volna hoznia. Az alpereseknek oszthatatlan műszaki szolgáltatást kellett volna nyújtaniuk a felperes számára a módosított határidő betartásával, erre azonban nem került sor. A felperes kitért arra is; nem volt lefolytatható szabályszerűen a beruházás műszaki átadás-átvétele, az uniós pénzügyi elszámolást követően a felperesnek önerőből kellett a beruházást befejeznie, mely jelentős többletköltségeket okozott. Ezek összesítése és alperesek felé történő áthárítása még a jövőben várható.

Az alperesi kimentés eredménytelenségének alátámasztása érdekében a felperes hivatkozott arra is, hogy alperesek szerződésszerűen dokumentált akadályközléssel nem éltek, egyes próbaüzemek megkezdésének elhúzódása, illetve elmaradása kapcsán nem jelöltek meg olyan konkrét akadályozó okot, amely a határidő betartását nem tette lehetővé. A vállalkozás eredményességét érintő, a kellő időben történő munkavégzést gátló körülményekről való tájékoztatás a Ptk. 392. § (2) bekezdése alapján a vállalkozó kötelezettsége, ennek elmulasztásából eredő kárért a vállalkozó felelős. Az

elsőfokú ítélet ezt figyelmen kívül hagyta. A koordinációs jegyzőkönyvek elsőfokú ítéleti tényállásba emelésének szükségessége mellett a felperes felhívta a figyelmet az építési napló, mint bizonyíték jelentőségére is, megjegyezve, hogy az sem tartalmaz szabályszerű akadályközlést az alperesek részéről. A koordinációs jegyzőkönyvek közül már a 30. számúban, 2015. január 6-án megjelenik a bakteriológiai fertőzéssel kapcsolatos probléma, és ez visszatérő módon rendszeresen rögzítésre kerül egészen az 56. számú jegyzőkönyvig bezárólag. A további jegyzőkönyvek bizonyítékkul szolgálnak arra, hogy a kivitelezői késedelemmel kapcsolatban folyamatos felszólításokat közölt a megrendelő, illetve a határidőben történő befejezés biztosítása érdekében kapacitás bővítést kért a műszaki ellenőr FIDIC mérnök.

A bakteriális fertőzéssel kapcsolatban felperes hangsúlyozta, az nem váratlanul jelentkezett 2015. október 5-ét követően, hanem már az év eleje óta fennálló probléma volt. Valójában irreleváns, hogy a fertőzés honnan származott, az alperesi teljesítés szempontjából azt kell figyelembe venni, hogy a telepeket elhagyó, tisztított, ivóvíz megfeleljen az irányadó kormányrendelet szerinti minőségi követelményeknek. Ezt a szakmai elvárást a szakértői testület tagjainak személyes meghallgatásán tett nyilatkozatok is alátámasztották. Felperesi álláspont szerint az alperesek eredményesen nem tudták kimenteni magukat, a késedelembe esés ténye fennáll, így a felmondás jogszerű volt, az a FIDIC általános szerződési feltételek 15.2.c. pontján alapult. A viszontkeresetet elutasító ítéleti rendelkezést a felperes megalapozottnak minősítette, kérte annak helybenhagyását. Összegzésként előadta, az eldöntendő kérdések köre leszűkült, mivel a teljesítési határidő után kizárólag a vízműtelepek fertőzöttsége okán jelentett be akadályozó körülményt az alperes. Ez azonban nem tekinthető a késedelem egyedüli okának, hiszen a teljes műszaki tartalom szerződésszerű teljesítése sem történt meg, nemcsak a próbaüzemek akadályoztatása volt a teljesítés késedelmének, illetve a maradéktalan műszaki készültség el nem érésének egyedüli oka. Az oszthatatlan szolgáltatás szerződésszerű teljesítése a módosított határidőre sem történt meg, ennek kimentésére a két telepen tapasztalt bakteriális fertőzöttséggel kapcsolatos hivatkozás nem elegendő.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Ellenkérelmének indokolásában elemezte a perben lefolytatott szakértői bizonyítás eredményét, melyből álláspontja szerint az a következtetés vonható le, hogy **szakértő 1** kirendelt szakértő személyes meghallgatása során már kizárólagos bizonyossággal a nyersvíz oldalról történő fertőzés tényét állította. Ehhez képest a szakértői testület téves alapokból indult ki, a felek között keletkezett teljes iratanyagot nem ismerte meg, és helyszíni szemlét sem tartottak a szakértők. A testület számos kérdés megválaszolásával adós maradt. Nem vizsgálta, hogy az egyes munkafázisokhoz szükséges megrendelői hozzájárulások elhúzódása jelentős időt vett igénybe. **szakértő 1** igazságügyi szakértő ezzel szemben teljes körű, valós szakértői módszereken alapuló szakvéleményt adott, amelyet helyesen vett az elsőfokú bíróság ítélezése alapjául. Az alperesek ezzel kimentették magukat, mivel az érdekkörükön kívüli okokra volt visszavezethető a késedelem időtartama. Az I. rendű alperes hangsúlyozta, a bakteriális fertőzés az egész teljesítésre kihatott, a további, egyéb akadályozó tényezők is a fertőződés következményei. Kérte figyelembe venni, hogy a felmondásra közel 96%-os készültségnél került sor, ennek közlése után az alperesi konzorcium tevékenységet már nem tudott végezni, jöllehet ekkor már három vízműtelep próbaüzeme folyamatban volt, míg további két telep esetén a felperesi oldal akadályozta meg a próbaüzemek megindítását. A 95,98%-os készültség értelemszerűen magának a két telepnek a hiányzó próbaüzemét takarja. Mindezek alapján helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a tényleges, elsődleges akadályozó körülmény a bakteriális fertőzés volt. Az azonban nem bizonyított, hogy a fertőzés kialakulása az alpereseknek felróható okból következett be. A fertőzést a felperesi érdekkörbe tartozó nyersvíz nem megfelelő minősége okozta, ez akadályozta meg a szerződésszerű teljesítést. A felperesi felmondás következtében a szerződés teljesítése jogi okból ellehetetlenült, ilyen esetben a szerződés meghiúsulása, nem pedig a teljesítés késedelmé alapján lehetne

kötbérigényt érvényesíteni. Ilyen típusú kötbér kikötést azonban a perbeli szerződés nem tartalmaz. A teljesítés részbeni elmaradása esetén késedelmi kötbér nem követelhető, erre nézve bírói gyakorlatra hivatkozva eseti döntéseket idézett. Függetlenül attól, hogy a felmondásért az alperesi oldal felelős-e a bekövetkezett nem teljesítés esetére a késedelmi kötbér kikötést nem lehet kiterjeszteni. Megjegyezte, a teljes körű, szerződésszerű teljesítés hiányában az objektív késedelem nem is határozható meg, ez ugyanis a teljesítési határidő utolsó napja és a szerződésszerű teljesítés közötti időtartammal egyezik meg.

Nem volt vitás, hogy a felek a szolgáltatást oszthatatlannak tekintették, azaz addig nem tudtak alperesek teljesíteni szerződésszerűen, amíg akár egyetlen telep vonatkozásában is akadályoztatás állt fenn a fertőzés miatt. Az ezzel kapcsolatos, kizárólagos alperesi felelősséget azonban a testületi szakvélemény alapján sem lehet megállapítani. A perbeli esetben irreleváns annak vizsgálata, hogy milyen más munkaterületeken lehetett volna még munkát végezni vagy kapacitásokat átcsoportosítani, hiszen már nem volt hova. A próbaüzemek három telephelyen folytak, kettőnél pedig a mérnök nem engedte ennek megkezdését. Emellett a megrendelői oldalról jelentkező igények szerint még hibajavításokat végeztek alperesek. A bírói gyakorlat szerint a kivitelezők hivatkozhatnak olyan okokra, melyek bár szerződésmódosítás előtt fennálltak, ugyanakkor akadályozó körülményként csak azt követően váltak ismertté. A perbeli esetben alperesek által megjelölt akadályoztatások a szerződés módosítások utáni időszakra is kiterjedtek, folyamatosak voltak. Az I. rendű alperes sérelmezte, hogy a felperes fellebbezésében kizárólag azon koordinációs jegyzőkönyvekből idéz, melyek az alperesi késedelem jogtalanságának alátámasztására alkalmasak. Ehhez képest állította, hogy több jegyzőkönyvben megtalálhatók alperesi akadályközlések. Ezek közül hármat külön ki is emelt, hangsúlyozva, hogy a feltárt akadályoztatásokkal kapcsolatban alperesi oldal jelezte aggályait, emellett a projekt megvalósítása érdekében folyamatosan megoldási lehetőségekre törekedett. Minderről a FIDIC mérnöknek is tudomása volt. A teljesítés meghiúsulásához vezető akadályoztató körülmények nem alpereseknek felróhatóak. A felróhatóság hiányát akkreditált vízvizsgálati eredmények támasztják alá, továbbá az, hogy utóbb a nyersvíz oldalra került beépítésre olyan UV fertőtlenítőberendezés, melyet az alperesek korábban is javasoltak. A telepek próbaüzemének akadályoztatása a műszaki ellenőr részéről, a kivitelezés megvalósításának folyamatát lassította, az ezzel szorosan összefüggő akadályokat komplex módon kell értelmezni a projekt teljes egészére nézve. A közbeszerzési kiírásban nem hozták a vállalkozók tudomására azon tényt, hogy a nyers vízvezeték-hálózat fertőzés kockázatát rejti. A munkálatok folytatása, befejezése során a felperes nem a még hátralévő 4,02%-nyi munkarészt végeztette el, hanem lényegében egy teljes rendszer átalakítás történt meg a már megépült vízi létesítményeknél. Ennek költségét nem lehet az egymás közti elszámolás körében alapul venni. Alperesi álláspont szerint a projekt a műszaki átadás-átvétellel lezárult, az ott megállapított akkori készültségi fokon. A lakossági ellátást mindezen körülmények nem veszélyeztették, a hálózati vizet minden esetben fertőtlenítés után kapta meg a lakosság.

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. A fellebbezési hivatkozások cáfolataként hangsúlyozta, a bakteriális fertőzés problémája 2015. év elejétől kezdődően végig húzódott a kivitelezés egész folyamatán, és annak ellenére, hogy az alperesek erőfeszítéseket tettek ennek elhárítására, eredete nem nyert bizonyítást. Hivatkozott tanú^{34.}, valamint 169. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített tanúvallomására, melyből részleteket emelt ki. Ezek álláspontja szerint rávilágítanak arra a tényre, hogy az alperesek számára tisztázatlan körülmények között keletkeztek a bakteriális fertőzések, melyek miatt hosszabbodott meg a kivitelezés határideje. Így esély sem volt a 2015. október 5. napjára módosított véghatáridő betartására. A próbaüzemek feltorlódtak, és azok a szükséges minőségű nyersvíz hiányában már nem voltak határidőben elvégezhetőek. Az elsőfokú eljárásban lefolytatott szakértői bizonyítás eredményeként egyértelműen bizonyítást nyert a fertőzés ténye, mely az üzemeltetési engedély

megszerzését követően egészen 2017. júliusáig fennállt. Ez a tény önmagában kizárja azt, hogy az alperesek lennének felelősek magáért a fertőzésért, hiszen már 2015. december 22-én a területek visszaadása megtörtént az üzemeltető felé. A fertőzés ténye dokumentált, ugyanakkor nem nyert bizonyítást, hogy ez az ok az alperesek érdekkörében merült volna fel. II. rendű alperes álláspontja szerint a szükséges tényeket e körben felperesnek kellett volna bizonyítania, a bizonyítatlanság következménye visszafordult rá, az ő terhére esik ezért helytállóan foglalt állást az elsőfokú bíróság, amikor megállapította, a bakteriális fertőzés okának felderítése hiányában az alperesek kimentették magukat a késedelem következményei alól. A II. rendű alperes megjegyezte, az elsőfokú ítélet tényállásában rögzített szerződésmódosításokra nem a bakteriális fertőzések miatt került sor. Az elsőfokú eljárásban lefolytatott bizonyítás eredményeként peradat merült fel arra is, hogy a mérnökszervezet támogatta a felperes jogellenes felmondását, és indokolatlanul akadályozta, illetve tagadta meg az egyes próbaüzemek lefolytatását. A fertőzés kialakulásában az alperesek nem lehetnek vétkesek, az a mai napig előfordul a perrel érintett vízműtelepeken.

A másodfokú eljárásban az ítéletábra felhívására az alperes csatolta a teljesítési bankgarancia lehívásával kapcsolatos rendelkezésére álló okirati bizonyítékokat. Bejelentette egyúttal, hogy az alperesek hiánytalan teljesítésének elmaradása miatt került sor a bankgarancia lehívására 160.782.856,- forint, vagyis a teljes összeg erejéig. A bankgarancia-igényletből kitűnik, hogy azt a pénzügyi intézményhez küldött lehívási kérelem szerint a vállalkozói kötelezettségek teljesítésének biztosítékeként igényelte a felperes, és a még elvégzendő munkák fedezetére kívánta felhasználni. A becslése szerint, még elvégzendő munkák értékét nettó 305.487.427,- forint összegben jelölte meg. Egy formahiba miatti hiánypótlás eredményes teljesítése nyomán a D Zrt. 2015. december 23-án a teljes összeget átutalta a felperes számlájára.

A fellebbezés **nagyobb részben alapos.**

Az ítéletábra elsődlegesen a perben lefolytatott szakértői bizonyítás szabályszerűségét vizsgálta, tekintettel arra, hogy az alperesek az elsőfokú eljárásban, illetve fellebbezési észrevételeikben sérelmezték a kirendelés körülményeit, kétségbe vonták a testületi szakvélemény perbeli bizonyítékként történő felhasználhatóságát, kérve annak ez okból történő figyelmen kívül hagyását. A Pp. 183. § (2) bekezdése értelmében a bíróság szakértői testületet akkor rendelhet ki, ha a perben felmerülő szakkérdés a 182. § alapján készült, két egymástól független szakvélemény előterjesztése után a kirendelt szakértők személyes meghallgatása során sem tisztázható. A szakértői testület véleménye azonban nem tekintendő felülvéleménynek, az a korábban eljáró szakértők szakvéleményével egy tekintet alá eső perbeli bizonyíték. A testület kirendelésére a perbeli esetben azután került sor, hogy a perben kirendelt G Kft. szakértői véleményére nézve a nyersvíz medencék kivitelezésének minőségét vizsgáló szakvéleményt csatolt a felperes **szakértő 2** szakértőtől (49/F/3. szám alatt jegyzőkönyvhöz csatolt szakvélemény). Utóbbi szakértői vélemény fejrészből, valamint a 49/F/1. és F/2. szám alatt csatolt közjegyzői végzésekből kitűnik, hogy az nem a felperes közvetlen megbízásából, hanem közjegyzői eljárásban készült, a 2008. évi XLV. tv. 17. § (1) bekezdése alapján, felperesi kezdeményezésre. A hivatalos, nemperes közjegyzői eljárásban elrendelt szakértői bizonyítás keretében a felektől független hatóságként tehát a közjegyző szerezte be a szakvéleményt. A szakértői díjat az eljárást kezdeményező felperes 1.276.096,- forint összegben viselte, továbbá megfizetett 36.500,- forint összegű közjegyzői eljárási díjat is. A hatósági kirendelésre benyújtott szakvélemény annak ellenére, hogy az a felperes kezdeményezésére lefolytatott nemperes közjegyzői eljárásban készült, nem minősül magánszakértői véleménynek, azt a perben, mint igazságügyi szakvéleményt kellett a bíróságnak figyelembe vennie. A szakértői álláspontok ütköztetésére írásban került sor, amikor a bíróság a G Kft. kirendelt igazságügyi szakértőt az említett szakértői véleményre vonatkozó észrevételezésre hívta fel, melynek anyagát a

bíróság által kirendelt szakértő 83. sorszám alatt több, összefűzött kötetben csatolta. **szakértő 2** szakértői véleményére, illetve a J Kft. felperes által beszerzett szakmai álláspontjára vonatkozóan a perben kirendelt igazságügyi szakértői elemzés éles szakmai kritikát fogalmazott meg és a másik két szakértő szakmai álláspontjával egyértelműen szembehelyezkedett. A per ezen szakaszában a szakértők között olyan szakmai ellentét merült fel a bakteriális fertőzés eredetét, illetve az alperesi kivitelezési hibák körét, és a kettő közti összefüggést illetően, melyek aggályossá tették az igazságügyi szakvéleményt, ez pedig a szakértői bizonyítás a Pp. 183. § (2) bekezdése szerinti folytatását indokolta (BDT2016/3546. számon közzétett eseti döntés). Az ítéletábra álláspontja szerint a szakértői testület megkeresése tehát szabályszerű, és indokolt volt az elsőfokú bíróság részéről. E bizonyítás elrendelésére jegyzőkönyvben rögzített pervezető végzéssel, külön formakényszer nélkül is lehetősége volt a bíróságnak (87. sorszám alatti jegyzőkönyvben rögzített végzés). A későbbiekben pedig külön alakszerű végzéssel is megkeresésre került a MISZT, előzetes költségkalkuláció és munkaterv elkészítése érdekében. Ebben már részletes tényállást rögzített a bíróság, 16 pontban a megválaszolandó kérdéseket közölte a szakértői testület felé, és erről a felek képviselőit értesítette. Mindezek nyomán szabályszerűen történt meg a MISZT kirendelése és a testületi szakvélemény beszerzése, így az a perbeli jogvita megítéléséhez döntő jelentőségű bizonyítékkul szolgál.

A szakértői testület a szakvélemény előkészítése során körültekintően járt el, a peres felektől a szükséges mennyiségű dokumentációt beszerezte. Külön említést érdemel, hogy a periratok mellékleteként szerepel az a 36 okiratot tartalmazó bizonyíték gyűjtemény, melyet az I. rendű alperes a szakértői testület részére állított össze, és küldött meg 464 oldal terjedelemben. Az alperesi oldal tehát élt a lehetőséggel, hogy a saját álláspontját igazoló, a rendelkezésére álló bizonyítékokat teljes körűen megküldje a szakértői testületnek. Emellett a testületi szakvéleményből kitűnik, hogy szakértők a koordinációs jegyzőkönyveket, az építési naplót, valamint a perben korábban beszerzett szakvéleményeket is teljes körűen áttanulmányozták, azok tartalmát megismerték. Mindez elegendő alapadatokat biztosított helyszíni szemle megtartása nélkül is a testületi szakvélemény elkészítéséhez. Nem vitatott peradat, hogy az alperesi munkavégzés beszüntetését és az alperesi kivitelezők munkaterületről való levonulását követően felperes saját szervezésben fejezte be a projektet, és további műszaki átalakítások is történtek a vízműtelepeken, így évekkel később a helyszíni szemle megtartását életszerű, logikus indokokkal mellőzte a szakértői testület. Ennek hiányában is teljes körűen tudta rekonstruálni a meglévő irat és fénykép dokumentáció alapján a perbeli időszak körülményeit. Az írásban és szóban is kiegészített testületi szakvéleményt tehát az ítéletábra perdöntő jelentőségű, hiteles szakmaiságú bizonyítási eszköznek tekintette, azt ítélezése alapjául vette [Pp. 166. § (1) bekezdés, Pp. 206. § (1) bekezdés].

Az elsőfokú bíróság által szabályszerűen lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként rendelkezésre álló peradatok alapulvételével a perbeli jogvita elbírálása során abból kellett kiindulni, hogy a felperes megrendelőként az alperesekkel 2013. október 30. napján kötött vállalkozási szerződés megszégéséből, nevezetesen kötelezetti késedelembe esésből eredő késedelmi kötbérigényt kívánt érvényesíteni. A felek között egy megelőző pályázati eljárás eredményeként létrejött jogviszonyban, a tervezési(!) építési és szerelési teljesítési elemeket egyaránt tartalmazó, nagy volumenű, összetett műszaki feladatok elvégzésére eredmény-kötelezettséget vállaló alperesi vállalkozóknak, a szerződéses dokumentációban pontosan körülírt módon a felperesi önkormányzati társuláshoz tartozó ivóvízhálózat, valamint 5 vízműtelep karbantartását, korszerűsítését, bővítését kellett elvégezniük. Hangsúlyozandó, hogy oszthatatlan szolgáltatásként vállalt eredménykötelelemről van szó, melyet az egységes véghatáridő-szabás is jelez. A tervezési feladatokat is felvállaló alperesek irányában szerződéses elvárás volt továbbá, hogy már a teljesítés legelső szakaszában szakszerűen felmérjék a pályázati kiírásban meglévő tervdokumentációt, és szükség esetén azt helyszíni ellenőrzéssel vizsgálják felül, és ez alapján

készítsék el a módosításhoz szükséges terveket. A szerződés tehát az alperesi szakcégek irányában önálló helyzetfeltáró tevékenységgel kapcsolatos elvárásokat is támasztott.

Mindezen komplex feladatok teljes körű elvégzésére, és a próbaüzemek lefolytatására a szerződéskötéstől számított, egységes 19 hónapos határidőt vállaltak az alperesek a szerződésben. Ennek betartása biztosítékként vállalták fel a késedelmi kötbérfizetést, melyre még az 1959. évi Ptk. 246. § (1)-(3) bekezdés szabályai az irányadók. A perbeli esetben a felek a késedelmes kivitelezéshez szigorú szankciót kapcsoltak, a vállalkozói díjhoz igazodó, napi 0,3%-os mértékű késedelmi kötbért írtak elő, melyet a szerződés 2/3. pontjában rögzített vállalkozói díj 20%-os mértékében maximáltak.

A kötbér lényege, hogy szerződés megerősítésére szolgáló, önként vállalt olyan többlétszankció, mely a megjelölt szerződésszegés – jelen esetben a teljesítési véghatáridő elmulasztása, vagyis késedelembe esés – esetére a kötelezett szerződő felet pénzüsszeg megfizetésére kötelezi. Kötbérfizetési kötelezettség csak a szerződésszegés bekövetkeztével keletkezik, a jogosult függetlenül attól érvényesítheti kötbérgényét, hogy a szerződésszegésből keletkezett-e kára.

A késedelmi kötbérvétel iránti perben elsőként meg kell határozni a szerződésben kikötött befejezési határidő és a tényleges teljesítés közötti objektív késedelem időtartamát. A két időpont napokban meghatározott különbözete az objektív késedelem időtartama. Erre az időszakra nézve terheli a vállalkozót a kimentéses bizonyítási kötelezettség. Késedelmi kötbér csak a ki nem mentett késedelmi napokra számítható, azaz a szubjektív késedelem idejére. A vállalkozó akkor mentesül késedelme következményei alól, ha a késedelem időtartama (vagy annak egy része) az érdekkörén kívüli okokra vezethető vissza (Kemenes István: Az építési vállalkozási szerződések, Complex Kiadó, Budapest 2008., 27-29. oldal).

A kötbér fizetését szerződésben felvállaló kötelezett felróhatóságát azonban nem a jogosultnak kell bizonyítania, hanem a kötelezett mentheti ki magát a késedelem folytán objektíve beálló kötbérfelelőssége alól, vétlensége, vagyis az érdekkörén kívül álló okok bizonyításával (BH2015/224. szám alatt közzétett eseti döntés).

A késedelemmel összefüggő építési-vállalkozási szerződésből eredő jogvitákban tehát megkülönböztetendő objektív és szubjektív késedelmi időszakok vizsgálata során abból kell kiindulni, hogy az objektív késedelem pusztán azt a tényt jelenti; a szerződésben kikötött teljesítési határidőhöz képest ténylegesen a kivitelező részéről a teljesítés mely időpontban történt meg. Az eredetileg 2015. május 30-án lejárat szerződési határidőt a felek 2015. október 5-ig tolták ki. Itt jegyzi meg az ítélet, hogy a felperesi állásponttal ellentétben az objektív késedelmi időszak megállapításánál a 3. utólagos szerződésmódosítást is figyelembe kell venni. A felek a diszpozitív szabályozás folytán nem voltak elzárva attól, hogy utólag, egy korábbi késedelmi időszakot kötbérmentessé tegyenek közös megegyezéssel az alperesek számára.

Az utolsó módosított határidő elteltére (2017. október 5.) tekintettel a felperes 2015. december 7-én a FIDIC 15.2a. cikkely c) pontjára tekintettel a 60 napot meghaladó késedelembe esés miatt jogszerűen élhetett felmondási jogával, a felmondási idő elteltével a felek közötti jogviszony megszűnt [Ptk. 321. § (2) bekezdés]. Az utolsó módosított határidő leteltének napjától a felek közötti jogviszony említett módon történő megszűnésének időpontjáig, tehát 2015. október 5-től 2015. december 22. napjáig – mely egyúttal a munkaterület visszavételének időpontja is – az alperesek objektív késedelme fennállt.

A szerződés tárgyát képező oszthatatlan szolgáltatás, mint egységes eredménykötelem teljesítése sem a felmondásig, sem 2015. december 21-re nem történt meg, tekintve, hogy az átadás-átvételi jegyzőkönyv 2015. december 22-én még 95,98%-os műszaki állapotot határozott meg. A periratok közt 1/F/19. számon csatolt jegyzőkönyvből kitűnik, hogy a 4%-os nagyságrendű arány konkrét

műszaki kivitelezési hiányok miatt került megállapításra (vízműtelepek csarnokai, egyéb vízi létesítmények) és nem a próbaüzemek lefolytatásának elmaradása miatt. Ezt a fellebbezéshez csatolt fényképdokumentáció is alátámasztotta, és a G Kft., valamint a MISZT szakvéleményei sem cáfolták.

Ezen túlmenő teljesítési hiányosság, hogy a próbaüzemek eredményes lefolytatása egyik telephelyen sem történt meg, jóllehet ezek ugyancsak a szerződésszerű teljesítéshez szükséges aktusok, figyelemmel a szerződési előírásokra, valamint a Ptk. 396. § (1), (2), valamint a 407/A. § (1) bekezdés rendelkezéseinek háttérszabályaira. A szerződés teljesítése szempontjából a próbaüzemek, illetve a megelőző üzempróbák (ún. hidegpróba) jelentőségét illetően az ítéletábra a felperesi állásponttal értett egyet, azok elengedhetetlen részét képezik a teljesítésnek, mivel annak szerződésszerűsége, hibátlansága ilyen módon ellenőrizhető, illetve mutatható be a megrendelőnek. Lényeges, hogy a felek szerződésükben az ezekre szánt időt is pontosan meghatározták, 6 hónapos időszakot írva elő a próbaüzemek lefolytatására. Ennek eredeti ütemezés szerinti logikája az volt, hogy egy vízműtelepen a próbaüzem 30 nap alatt teljesíthető, azonban mivel egyszerre csak egy telep zárható ki a hálózathoz, az öt telephelyen külön-külön, sorban egymást követően, végzendő próbaüzemek összigidőszükséglete a szükséges időbeli ráhagyást figyelembe véve már eléri a félét. Mindezek ismeretében az alperesi vállalkozók voltak felelősek az elvégzendő munkafeladatok olyan szakszerű ütemezéséért, hogy a hosszabb időszakra tervezett, magas fokú szervezettséget és együttműködést igénylő átadás-átvételi eljárás a véghatáridőn belül teljes körűen megtörténhessen. A kivitelezés folyamatában előállított építmények, és azokban a technológiai szerelési munkák teljesítése műszaki átadás-átvételi eljárás keretében próbaüzemmel történik. A vállalkozóknak a kivitelezési munkák befejezését készre kell jelenteni, és értesíteni a megrendelőt, illetve annak képviselőjét, hogy mely időpontban kívánják a munkaeredményt átadni. Az építési-szerelési szerződés teljesítése az átadás-átvételi eljáráshoz kötődik, melynek elengedhetetlen előfeltétele a meghatározott időszakra előírt próbaüzemek sikeres lefolytatása (BDT2006/1472. II. pont). Mindezekből következően az alperesek teljesítése nemcsak a műszaki kivitelezés szempontjából, hanem a próbaüzemek elvégzésének hiányában sem tekinthető szerződésszerűnek, mindez a 60 napon túli késedelem bekövetkeztével a szerződés szerint már megalapozottá tette a felperes felmondását. A felek közötti jogviszony jogszerű felmondással történt megszűnésének időpontjáig felmerül a késedelem miatt szerződésszegő alperesek késedelmi kötbérfizetési kötelezettsége.

A késedelmi kötbér és a kártérítés egyaránt szubjektív alapú jogintézmény, ezért a vállalkozó kimentheti magát a késedelem alól.

Ezen késedelmi időszakra nézve alperesek több okra is hivatkozva kívánták kimenteni magukat kötbérfelelősségük alól.

A határidő-módosítást szükségessé tevő akadályozó tényezőkre a módosított véghatáridőt követő késedelem kimentése érdekében az alperesek azonban eredményesen nem hivatkozhattak. Az e tekintetben egységes bírói gyakorlat szerint a kivitelezés folyamatában felmerülő akadályokat, amennyiben a felek úgy értékelik, hogy azok határidő-módosítást tesznek szükségessé, és emiatt a teljesítési határidőt közös megegyezéssel meghosszabbítják, a kötelezett a további kimentés érdekében már csak olyan akadályozó körülményekre hivatkozhat, amelyek a szerződésmódosítás után merültek fel. Ennek logikus oka, hogy az akadályozó körülmények ismeretében, egy Ptk. 240. § (1) és (3) bekezdés szerinti hatályos szerződésmódosítással, egyezség keretében maga a kötelezett vállalja fel az újabb szerződési határidőt. A szakszaktól elvárható, hogy ezt szakszerű körültekintéssel, és komoly szerződési felelősséggel tegye (BH2006/50., BDT2007/1627. számon közzétett eseti döntések, továbbá EBD2014.P.14. szám alatti közzétett eseti döntés). Amennyiben a szakkivitelező a munka elvégzésére a szerződésmódosítás keretében irreálisan rövid teljesítési határidő alatt vállalkozik, ez a részéről olyan szerződéskötési gondatlanság (culpa in contrahendo),

amely az emiatt bekövetkező késedelem felróhatósága és a kötbérfizetési kötelezettség alól nem mentesítheti őt (BDT2010/2198. szám alatt közzétett eseti döntés II. pont).

A bírói gyakorlat kifejtett elbírálási szempontjai alapján az ítéltábla a késedelem alóli kimentésre alkalmatlannak tekintette ezért, a 2015. október 5-ét megelőzően felmerült körülményekre történő alperesi hivatkozásokat, vagyis a szélsőségesen meleg, hőhullámos időszak miatti próbaüzemi tilalom elrendelését, a régészeti feltárás többletidőigényét, illetve a vízműtelepek meglévő nyersvíz vezetékeinek alperesek által kifogásolt műszaki állapotát. Utóbbi körülménnyel kapcsolatban külön hangsúlyozandó, hogy már a kivitelezés megkezdését megelőző szakaszban vállalkozói kötelezettségként írta elő a szerződés a tervdokumentációk áttekintését és azok szükség szerinti helyszíni körülményekkel való egybevetését. Az alperesektől tehát elvárható volt, hogy a meglévő létesítmények, illetve az azokhoz kapcsolódó berendezések, hálózati vezetékek (köztük a nyersvíz-vezetékek) műszaki állapotát feltárják, és ezek ismeretében végezzék el a tervezési, majd pedig a kivitelezési munkákat, mindezt a teljesítési véghatáridő tarthatósága érdekében azzal, hogy kifogástalan, az előírásoknak mindenben megfelelő ivóvízminőséget lehessen a hibátlan teljesítés eredményeként a telephelyeken előállítani.

A késedelmi kötbérfizetési kötelezettség megállapításához az objektív késedelembe esés tényén túl az is törvényi előfeltétel, hogy az vétkes legyen [OBH Online Jogtár, Ptk. 246. § (1) bekezdéshez fűzött kommentár]. Az alperesekre hárult tehát a kimentés körében a bizonyítási teher, hogy a késedelem objektív időtartama (vagy annak egy része) az érdekkörükön kívül eső ok(ok)ra vezethető vissza [Pp. 164. § (1) bekezdés].

Itt kívánja hangsúlyozni az ítéltábla, hogy már az 1959. évi Ptk. alkalmazása körében is szigorodott a bírói gyakorlat a kontraktuális kárfelelősség megítélését illetően, különösen a szervezeti jogalanyok által szerződésszegéssel okozott káresetek megítélésénél. A kimentési klauzulát a szervezeti jogalanyok szerződésszegése esetében fokozatosan szigorítva értelmezték a bíróságok. Ez vonatkozik a kötbér kötelezettséget eredményező szerződésszegésekre is, e jogkövetkezmény alól nem mentesülhet a szerződésszegő fél pusztán annak bizonyításával, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. A perbeli esetben is az alpereseknek a rajtuk kívül álló késedelmet előidéző objektív okot kellett volna kétséget kizáróan bizonyítania a sikeres kimentés érdekében. A szakmai szabályok betartása önmagában nem vezet mentesüléshez (BH1996/34., BH2006/400. szám alatt közzétett eseti döntések).

A bírói gyakorlat ismertetett szigorú elvárásai, elbírálási szempontjai tükrében vizsgálva az alperesek által felhozott kimentési okokat abból kellett kiindulni, hogy kizárólag a két vízműtelepen 2015. október 5. után tapasztalt bakteriális fertőzöttség, mint kivitelezést és próbaüzemeket akadályozó körülmény volt érdemben vizsgálható. A perben a kiterjedt szakértői bizonyítás e kérdéskört is érintette. Az elsődlegesen kirendelt igazságügyi szakértő, G Kft. részéről eljáró **szakértő 1** határozott szakmai álláspontot foglalt el arra nézve, hogy az alperesek érdekkörén kívül álló körülmény okozta a fertőzést, az alperesek tevékenységét nem érintő ún. nyersvíz vezetékekből származott a bakteriális fertőzöttség eredete. A szakértő ezt személyes meghallgatása során azzal a pontosított indokolással magyarázta, hogy tudomása szerint a felek közötti jogviszony megszűnését követő további munkálatok során a nyersvíz vezetékekre UV szűrőberendezéseket szereltek fel, melyek alkalmasak a bakteriális fertőzöttség megszüntetésére (186. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal 3. bekezdés). Meghallgatásán ezen álláspontját egy utólagos (SZTE) mérési eredményre hivatkozással feltételezés szintjén tartotta fenn (186. sorszámú jegyzőkönyv 7. oldal utolsó bekezdés) **szakértő 1** szakértő – a fényképdokumentációt is alapul vevő MISZT állásponttal szemben azonban – a 186. sorszámú jegyzőkönyvben rögzített teljes körű, a szakmai álláspontokat ütköztető közös meghallgatás során nem tudott érdemi, szakmai ellenvetést felhozni, vagyis nem cáfolta annak a lehetőségét, hogy az alperesek által szakszerűtlenül kivitelezett nyersvíz fogadó medencék szigetelési hibái is okozhatták a bakteriális fertőzöttséget (107. sorszámú MISZT

szakvélemény 81. oldal 12. pont). E szakértői megállapításoknak a perbeli jogvita eldöntése szempontjából az egybevetett mérlegelés során azért tulajdonított döntő jelentőséget az ítéletábra, mert emiatt nem nyert kétséget kizáró bizonyítást az, hogy az alperesi teljesítéshez nem kapcsolódó, az alperesek érdekkörén kívül eső, általuk nem befolyásolható objektív körülmény okozta a próbaüzemeket megakadályozó bakteriális fertőzést. Ennek bizonyíthatatlansága az alperesek terhére értékelendő, kétséget kizáró bizonyítottság hiányában a bakteriális fertőzöttségre, mint próbaüzemet akadályozó körülményre történő hivatkozásuk emiatt – ellentétben az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakkal – kimentésre nem alkalmas.

Megjegyzendő, hogy nem vitatott módon csak a II. és IV. vízműtelepet érintette a fertőzés, ehhez képest a helyes felperesi hivatkozás szerint, a bírói gyakorlat valóban elvárja ilyen esetben, hogy a vállalkozók munkaerő átcsoportosítással más telephelyeken végezzenek további kivitelezési tevékenységet, illetve a próbaüzemek más telepekre történő átütemezése is felmerülhetett volna (EBD2014.P.14. IV. pont elvi döntés, BDT2014/3194. számon közzétett eseti döntés]. Az alperesek elől a munkaterület a felmondási időszakban nem volt elzárva, munkavégzésük megrendelői akadályoztatására nézve nem merült fel peradat, a fenti elvárások tehát egészen a 2015. december 21-i, munkaterületet is érintő átadás-átvétel időpontjáig fennálltak az alperesekkel szemben. Ehhez képest a szakértői bizonyítás feltárta, hogy ebben az utolsó néhány hetes időszakban is állandó kapacitás hiány mellett, alacsony intenzitással végezte a kivitelezési munkákat az alperesi konzorcium, és az átadási jegyzőkönyvből megállapíthatóan, még ezen időpontban is voltak elmaradt kivitelezési munkák.

A MISZT szakvéleményből az ítéletábra kiemelendőnek tekinti még azt, – a más perbeli szakértők által sem cáfolt – határozott szakmai álláspontot, mely szerint a műszaki ellenőrzést ellátó FIDIC mérnök szakszerűen, és felelősségteljesen járt el amikor a nem akkreditált negatív vízminதாகat nem fogadta el, és a próbaüzemek megkezdését, közösen vételezendő minták hitelesített vizsgálatának eredményéhez kötötte. Az ezzel kapcsolatos időbeli késlekedés tehát nem felperesi akadályozó magatartásnak minősül, hanem a Ptk. 407/A. § (2) bekezdésének, és a szakmai elvárásoknak megfelelő döntés volt, mellyel az alpereseknek számolniuk kellett volna. A szakértői vélemények egybevetett mérlegelése nyomán tehát az ítéletábra arra a következtetésre jutott, hogy a megrendelő által helyesen kimutatott és behatárolt teljes objektív késedelmi időszakra nézve az alperesi oldal mentesülésre alkalmas okot, rajta kívül álló akadályozó körülményt nem tudott bizonyítani kétséget kizáró módon. A késedelmi kötbér a ki nem mentett teljes, késedelmi időszakra számítandó, azonban a kötbér mértéke 67 nap után már elérte a szerződés szerinti maximumot, ezért a felperes 643.131.425,- forint késedelmi kötbérre alappal tarthatott igényt.

A kötbér kárátalány jellegéből következik, hogyha a kötbérfizetési kötelezettség Ptk. 246. § (1) bekezdésében foglalt feltételei fennállnak, a jogosult igényt támaszthat a kötbér megfizetésére. Nem feltétel tehát, hogy a jogosultnak a szerződésszegésből tényleges, effektív kára származzon. Legfeljebb akkor válhat szükségessé a kár tényleges mértékének bizonyítása, ha az igényelt kártérítés összege magasabb, mint a kötbér. A jogosultnak ebben az esetben azt kell bizonyítania, hogy a kárának tényleges mértéke meghaladja a szerződésszegés alapján igényelhető kötbér maximum összegét.

A perbeli esetben a felperes az alperes késedelmére hivatkozva egyrészt felmondta a szerződést, másrészt a késedelem okán késedelmi kötbérigényt érvényesített és a kötbér maximumot jelölte meg kereseti kérelmében. A kötelezett késedelmére esetén köteles megtéríteni a jogosult ebből eredő kárát (Ptk. 299. §), egyúttal a jogosult a szerződéstől elállhat, vagy azt felmondhatja (Ptk. 300. §). A késedelem miatt a jogosultnak kára származhat abból, hogy a beruházás később valósul meg, esetlegesen támogatástól esik el, de adódhat abból is, hogy a késedelem miatti elállás esetén a teljes beruházás részben vagy teljes egészében nem valósul meg.

Az ebből eredő megrendelői kárigényre a felek késedelmi kötbért köthetnek ki, mely szerződésszegés esetén a jogosultat kárának bizonyítása nélkül megilleti. Felmerült azonban olyan peradat, mely szerint a felperes ún. teljesítési biztosítékként 160.782.856,- forintos összeghez bankgarancia lehívás útján már hozzájutott. Az erre vonatkozó szerződési feltételeket a Ptk. 207. § (1) bekezdés szerint értelmezve az ítéletábra úgy találta, hogy ennek célja az alperesi szerződésszegéssel okozott károk fedezése, az a késedelmesen, félbehagyott állapotban teljesített műszaki kivitelezés pótlólagos befejezésének fedezetül szolgált. Jogi tartalmát tekintve tehát a biztosíték célja megegyezik a kötbér kártérítési funkciójával, mivel mindkét szerződési biztosíték érvényesítésének előfeltétele a vállalkozó szerződésszegése. A késedelmi kötbér káratálcájának jellegéből következően azonban az ezt meghaladó kár csak akkor érvényesíthető, ha a késedelemmel összefüggésben a kárát bizonyítja a felperes, melynek mértéke a késedelmi kötbér összegét meghaladja.

A késedelmi kötbér összegén felül, bizonyítás hiányában a teljesítési garancia nem érvényesíthető, ez ugyanazon jogsértés (szerződésszegés) kétszeres szankcionálását jelentené, melyet a bírói gyakorlat nem enged meg. Analóg példát mutat ilyen esetre a Kúria EBH2012/94. szám alatt közzétett elvi döntése, mely szerint a teljesítés megkezdésétől kezdődően terjedő időre megkezdési kötbér kikötés esetén, külön késedelmi kötbér párhuzamos felszámítása nem lehetséges.

Következésképpen a lehetséges teljes késedelmi kötbérigény részbeni, előzetes megtérüléseként kell figyelembe venni a 160.782.856,- forint bankgarancia útján már lehívott összeget, így az ezzel csökkentett mértékben áll még fenn az alperesek fizetési kötelezettsége a késedelembe esés jogkövetkezményeként kötbér címén (643.131.425,- forint - 160.782.856,- forint = 482.348.569,- forint). A 482.348.569,- forintot meghaladó összegű igényérvényesítés megalapozottságához, a késedelmi kötbér maximum feletti mértékű károk igazolása lett volna szükséges, ilyet azonban a rendelkezésre álló peradatok nem támasztanak alá, tekintettel arra is, hogy az átadás-átvételi jegyzőkönyvben a még hátralévő munkák ellenértékét jóval a kötbér maximum alatti, 129.269.416,- forint összegben határozták meg a felek, de ilyen kárigényt a felperes keresetében nem is érvényesített.

Az alpereseknek fenti számítás szerint terhükre meghatározott a marasztalási tőkeösszeg után a Ptk. 301/A. § (1), (2) bekezdéseiben rögzítettek szerinti késedelmi kamatot is meg kell fizetniük a kötbérfizetéssel való késedelembe esés időpontjától kezdődően (Ptk. 298. § a) pont).

A 160.782.856,- forint „kötbérelőlegként” már korábban felpereshez jutott összeg visszakövetelésére irányuló alperesi viszontkereset azért nem alapos, mert a káratálcájánként funkcionáló összeg megfizetésének kötelezettsége alól kimenteni magukat nem tudták, az a késedelmi kötbér részeként jár felperesnek, annak korábbi igénylését a szerződés lehetővé tette. A lehívás szabályszerűségét a másodfokú eljárásban beszerzett banki iratok teljes mértékben alátámasztják.

A kifejtettetekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének keresetet elutasító rendelkezését megváltoztatta, és a felperes javára a levezetett elszámolás szerinti 482.348.569,- forint összeget ítélte meg az igényelt törvényes késedelmi kamatokkal együtt. A viszontkereset teljes alaptalanságára tekintettel az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása – felperes helytelen marasztalásának mellőzésével – ugyancsak szükséges volt, ezért az ítéletábra a viszontkereset teljes elutasításáról rendelkezett [Pp. 253. § (2) bekezdés].

A megváltoztatás folytán túlnyomórészt a felperes vált pernyertesé: a kerekítve 1.168.000.000,- forint összpertárgyértékhez képest (kereset + viszontkereset) a részére megítélt 482.000.000,- forint nagyságrendű összeg, valamint az 525.000.000,- forint nagyságrendű elutasított viszontkereset

együttes összege (kerekítve: 1.008.000.000,- forint) erejéig tekintendő pernyertesnek, és csupán a 160.700.000,- forint nagyságrendű, részére meg nem ítélt kereseti összeg tekintetében vált pervesztessé. Ez 86-14%-os arányú felperesi pernyertességet jelent. Ezt alapul véve ítélt meg a felperes javára arányos első- és másodfokú eljárási költségterítést az ítéltábla. Ebben figyelembe vette azt is, hogy kerekítve 7.900.000,- forint szakértői költség merült fel összesen, melyből a közjegyzői kirendelésre, **szakértő 2** által készített szakértői vélemény 1.300.000,- forint költségét, valamint a per során bírói felhívásokra 112., valamint 158. sorszámok alatt összesen további 1.700.000,- forint összegű díjat előlegezett a felperes. Ez a 7.900.000,- forint összes szakértői költségéből tehát 3.000.000,- forint összegű előlegezést jelent. A 14%-os pervesztességi arányhoz igazodó szakértői díjelőlegezés 1.100.000,- forint, így 1.900.000,- forint felperes által előlegezett többletdíjat az alpereseknek még meg kell téríteniük perki költségként a felperes részére, a 86%-os díjviselési arány eléréséhez. Az ezen túlmenően felperes javára a pernyertesség arányában megállapított első- és másodfokú eljárási költség a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, valamint (4) és (6) bekezdései alkalmazásával számított ügyvédi munkadíj. Az ügyvédi munkadíj összegének meghatározása során az ítéltábla figyelembe vette a tényállásbeli és jogi felkészültséget mutató felperesi pervitelt, valamint a jogi képviselő nagy terjedelmű, túlnyomórészt helyes jogi álláspontokat, következtetéseket tartalmazó beadványaival kapcsolatosan felmerült munkaráfordítást.

A felperes javára megítélt perki költség-térítésen túl, a perben felmerült további költségeiket a felek maguk viselik, e körbe tartozik az alperesek által lerótt 1.500.000,- forint összegű viszontkereseti illeték is figyelemmel arra, hogy a bíróság a viszontkeresetet teljes egészében alaptalannak találta.

A felperes illetékmentessége folytán nem került lerovásra a perindításhoz kapcsolódó 1.500.000,- forint összegű elsőfokú illeték, valamint a felperesi fellebbezéshez kapcsolódó 2.500.000,- forint összegű illeték, melyek arányos viseléséről is rendelkezni kellett. A kereseti kérelem szerinti követeléséből (kerekítve: 643.000.000,- forint) a felperes nagyságrendileg csupán 482.000.000,- forint erejéig vált pernyertesé, ez 75%-os arányt jelent, így az 1.500.000,- forint illeték 75%-ának megfelelő összeg, 1.125.000,- forint illeték megfizetésére az alperesek egyetemlegesen kötelesek külön felhívásra az állam irányában. A felperes pervesztességére eső elsőfokú illetéket az állam viseli [6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1), (2) bekezdés, 15. § (1), (3) bekezdés, 14. §].

A fellebbezési illetékviselés kisebb mértékben eltérő megosztása azon alapult, hogy a 643.000.000,- forint + 143.000.000,- forint nagyságrendű (803.000.000,- forint) fellebbezési pertárgyértékből a felperes 482.000.000,- forint, továbbá a viszontkereset teljes egészében történő elutasítása folytán még 160.000.000,- forint nagyságrendű összeg erejéig vált pernyertesé. Ez 80%-os pernyertességi arányt jelent felperes javára, melynek megfelelően az alperesek 2.000.000,- forint összegű fellebbezési illeték külön felhívásra történő megfizetésére kötelesek az állam részére, míg a felperes másodfokú pervesztességére eső, 20%-os arányú fellebbezési illetéket 500.000,- forint összegben az állam viseli [6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1), (2) bekezdés, 15. § (1), (3) bekezdés, 14. §].

Szeged, 2019. január 24.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.. Dobler László s.k.. Béri András s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró